

Velja po pošti: —
za celo leto naprej... K 60—
za en mesec... K 5,50
za tiskarstvo... K 70—
V Ljubljani na dom
za celo leto naprej... K 58—
za en mesec... K 5—
V apravi prejemati mesečno... 4-50
Sobotna izdaja: —
za celo leto... K 10—
za tiskarstvo... K 15—

SLOVENECE

Inserati: —
Enostopna petstvarata (50 mm
široka in 3 mm visoka ali sje
prostor)
za enkrat... po 50 v
za dva- in večkrat... „ 40 „
pri večjih naročilih primerom
popust po dogovoru.
Ob sobotah dvojni tarif.
Poslano: —
Enostopna petstvarata K 1—
Izloži vsak dan izvenški po-
nedeljek in dan po prazniku,
ob 3 uri jutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 8/III.
Rokopisi se ne vračajo; ne frankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 50. —

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 8. — Račun
polne hranilnice avstrijske št. 24.787, ogrske 28.511,
bosn.-herz. št. 7582. — Upraviškega telefona št. 50.

Londonški pakt še velja.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)

Zeneva, 28. februarja. Na vprašanje nekaterih žurnalistov zakaj se naše zahteve glede jugozapadnih mej niso izročile posebni komisiji, kot so se napram Rumuniji, Bolgarski, Ogrski in Avstriji, je Tardieu, francoski pooblaščenec, povdarjal, da so vsa važnejša vprašanja pridržana 10 zastopnikom velevladi, kot n. pr. ruski problem, prostost morja in zraku in zapadne meje Nemčije. Zato se bodo tudi jugoslovanske zahteve glede mej napram Italiji reševale in odločile le v svetu velevladi. Jugoslovanske zahteve napram Rumuniji so bile izročene posebni komisiji zategadelj, ker je bila rumunska pogodba prekrščena z mirom, ki ga je sklenila rumunska vlada po polomu in ker se je Rumunija pridružila zaveznikom šele v času premirja; medtem ko je pogodba, sklenjena med aliranci in Italijo 1. 1915, ostala polnomočna od dne, ko je bila podpisana.

Italijansko-jugoslovanski spor na vrhuncu.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)

Zeneva, 27. februarja. Orlandovo glasilo »Epoca« poroča, da je skupna italijanska vlada sklenila v zadnji seji odločen »ne« proti vsem jugoslovanskim zahtevam glede jugozapadnih mej. S tem sklepom je italijanska vlada, v kateri sede tudi socialisti, odobrila imperialistično politiko zunanjega ministra Sonnina in so vsaj pro foro externo vsi poizkusi zmernih italijanskih politikov skupine Bissolattija poraženi. Italijansko-jugoslovanski spor je s tem pritrzan do vrhunca. Ta sklep ministrskega sveta je povzročil v Parizu nemalo začudenja, ker je z njim vsaka sprava z Jugoslavo onemogočena.

Italijansko časopisje o naših notranjih uprašanjih.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)

Zeneva, 28. februarja. Italijansko časopisje dan za dnem z vso strastjo ponatiskuje hrvaške polemike za in proti centralizmu in pretirano povdarja notranje politične razlike med tremi plesemi jugoslovanskega naroda, ki da radi tega nikakor ni še gođen za jedinstveno državo. Očitni namon tega poročanja uglednega laškega časopisja, kakor so »Secolo«, »Corriere della Sera« in Orlandova »Epoca« je, da delovanje naše delegacije v Pa-

rizu čimbolj otežkoči in ga pred svetom popolnoma desavoira.

Plen Italijanov in Nemcev.

Prav je imel Wilson, ko je o prihodu v Ameriko dejal v svojem govoru: »Verujete li v stremjenja Jugoslovancov tako ko jaz? Te nove mlade države postanejo takoj plen svojih sosedov, če ne bo za njimi stala garancija sveta.« Wilson je v teh bedah povedal in nam pravzaprav predložil nevarnost, v kateri se nahaja naša mlada država, ki smo jo sicer lahko videli, nismo se je pa zavedali.

Nemško-italijanski načrti zadnjega časa nam odpirajo pogled in nam razjasnjujejo položaj v celi negovi resnosti. Nemške oborožene tolpe na severu, ki na štajerskem kooperirajo z madžarskimi, niso postavljene na naše meje slučajno, marveč jih je tja postavila kot šahovske figure nevidna roka šahista, ki smotreno igra svojo igro. Italijani na Koroškem slovenskega in slovensko-nemškega ozemlja niso zasedli slučajno, marveč po premišljenem načrtu, hoteč vzdržati za vsako ceno zvezo z Nemci. Nobenega dvoma ni, da ta dva stara sovraga našega rodu, Nemec in Lah, v družbi Madžara zasledujeta skupne imperijalistične cilje. Vsenemštvo je sicer poraženo, a živi še in kuje načrte s tistimi, ki danes še smejo razglašati svoj imperijalizem. Interesi nemštva in Italijanstva se ne križajo, pač pa se križajo interesi obeh imperijalistov s pravicami in svobodo našo. Oba imata že skrivaj določen načrt, kako si bosta razdelila Slovenijo med seboj, menceč, da Hrvti in Srbi na naši usodi ne bodo tako zainteresirani.

V tem oziru nemško časopisje, kakor tudi italijansko, včasih piše precej odkritosrčno. In zdi se nam, da je naša dolžnost, da opozorimo vso jugoslovansko javnost na resno nevarnost, ki nam lahko zapreti ob času, ko bomo šibki in slabi.

»Corriere della Sera« z dne 29. jan. je javno pisal, da Beljak in Celovec morata pripasti Nemški Avstriji, če ne, bi to imelo resne gospodarske in politične posledice za Italijo. Železnica skozi Pontebo, ki spaja Benečijo z Dunajem preko Vidma, Trbiža in Beljaka, bi bila pod jugoslovansko kontrolo, ki bi se je ne mogla izogniti tudi ne železnica, ki vodi skozi Soško in Baško dolino na Jesenice, medtem ko bi Italijani — če Beljak ostane pri Nemški Avstriji — lahko zvezali to železnico s kratko progo po gorenji Soški dolini do Trbiža. Če se pa uresniči vse jugoslovanske želje, bi Italijanom preostajala le Brennerska železnica kot zveza z Nemško Avstrijo. Nato navaja gospodarsko in vojaško škodo, ki bi nastala iz tega za Italijo in Nemško Avstrijo.

Članek, ki ga reproducira dunajsko in

ostalo nemško časopisje, je v svojih nadaljnjih izvajanjih napram Slovincem naravnost brutalen in istega tona se poslužuje nemško časopisje, ki ga komentira in objavlja.

Danes nam je došla številka z dne 26. febr., lista »Wiener Mittag« o katerem je znano, da ga je pred polomom ustvarila velika nemška industrija in velefinanca, da zastopa nemške imperijalistične težnje ter se bori proti mirovni tendenci ob času, ko je ves Dunaj odmeval samo enega klica: Dajte nam mir! Ta list skupno z italijanskim »Corrierem« — v kratkem povedano — propagira tole misel:

Nemci rabijo tržaško luko. Ta naj bo italijanska, Nemci naj pa imajo možnost, da nemoteno lahko rabijo to luko. To se da doseči po tem le načrtu: Pot v Trst naj se zavaruje s tem, da se slovensko ozemlje razdeli med Nemško Avstrijo in Italijo, in sicer tako, da cela Kranjska pride pod Italijo, Spodnja Štajerska naj ostane pa pri Štajerski. To bi ne bilo nič imperijalističnega. Nato pravi članek, da so Slovenci že itak po tisočletnih vezeh navezani na nemške dežele. Taka razdelitev bi zgodovinsko bila upravičena. Dalje pravi, da so Slovenci v tem kratkem času, odkar imajo oblast v rokah, dokazali, da niso kos nalogam, ki jih stavi srednjeevropska država. Ponavlja trditve, da je ljudstvo nezadovoljno z Jugoslavijo, pod Italijani da je slovensko prebivalstvo zadovoljno, na Hrvaškem da tudi niso zadovoljni z Jugoslavijo, čemur najboljši dokaz je, da si oblast še ni upala razpisati volitev. Zaključek: Razdelimo si teh par Slovincem med seboj Nemci in Italijani!

Saj ni nikjer rečeno, da bi človek ne smel biti neumen. Zato člankarju nič ne zamerimo, če danes take članke piše. Danes se je ta stvar iluzorna. Toda, kako se zasue stvar jutri? In to je po večini v naših rokah!

Lahko rečemo, da naše ljudstvo morada nezavestno čuti te sovražne nakane. Politični zrelosti, disciplini in našim organizacijam, ki so vzgajale naše ljudstvo in ga dvignile tako visoko, da se mu nemški kmet, kaj še le laški, primerjati ne more, tem faktorjem se imamo zahvaliti, da vlada v naši Sloveniji tak red, kakršnega v sedanjih razmerah zaman iščeš kjerkoli drugod. In to med narodom, ki je že pred tisoč leti izgubil svojo lastno državnost. Ta notranji red in mir je predpogoj naše svobode in našega obstanka med zagriženimi sovražniki. Zato je danes manj ko kedaj prej na mestu bujskajoča agitacija. V očigled nevarnostim, ki nam še vedno prete, obojamo vsako hujskanje in motenje notranjega mira pri nas doma, kakor tudi na Hrvaškem!

Na drugi strani pa je bilo zadnji čas, da se je ljudstvo dala prilika, da po svojih predstavnikih začnejo odločevati o svoji usodi in uredbi države. Včeraj se je slo-

vesno otvoril prvi jugoslovanski parlament, katerega glavna naloga na znotraj bodi, da uredi prehrano, agrarno reformo in določi začasno ustavo, da se bodo čimprej mogle izvršiti volitve v ustavodajalno skupščino, ki bo določila končno obliko naše države SHS.

Ne prihajajte nam s pomisleki, češ da za to sedaj ni še čas! Ljudstvo zahteva svoje besede in odločevanja o stvareh, ki se ga tičejo. Kdor je resen demokrat in ne nosi demokratičnega prepričanja le v ustih, ta bo pospešil delo, da bo moglo ljudstvo čimprej izreči svojo voljo.

S tem bodo izpodbita tla anarhističnim razmeram, ki groze Hrvatstvu — seveda ne po krivdi Slovincem — izpodbiti pa tudi navidezni razlogi naših sovragov, ki bi nas hoteli razdeliti med seboj. S Slovinci pa obstoji in pade država SHS. To ni naša domišljavost, marveč to je resnica, ki jo tu povemo jugoslovanski javnosti, hoteč opozoriti na naš položaj ter na položaj cele države. Brez Slovincem — Jugoslavije ni!

Naši zastopniki v Belgradu bodo odločno nastopali proti vsemu, kar bi utegnili naša tri plemena razdvojiti, odločno pa bodo zastopali tudi načelo, da naj se država na demokratičnem načelu čimprej uredi, da se pritegnejo k vladi najširše plasti ljudstva, ker vlada ljudstva je danes edini predpogoj za našo konsolidacijo doma ter za našo okrepitev na zunaj!

S tem pa odpadejo in propadejo vsi načrti in nakane, da naj Slovenci postanejo plen Italijanov in Nemcev!

Naša rešitev je dosledno izvedena radikalna demokracija!

Česa nam manjka?

Štiri mesece narodne svobode! Kako smo jih preživeli? Kaka se nam kaže prognoza za bodočnost? Poglejmo nazaj — da pridemo naprej!

I.

Štiri dolga leta bomo ponudili vse čase. Bila so leta podeseterjenega narodnega mučenja. Z obzmi smo škripali — a jezik morali držati za zobmi, če smo hoteli ohraniti zdravo kožo. Namreč mi, ki smo ostali doma. Drugi naši rojaki, vojak, so morali to svojo kožo nositi na trg za interese nemštva, za vlado naših tlačnikov. Srce nam je krvavelo, ko smo to gledali...

A eno dobroto smo vendar uživali med vojsko. Medtem ko pa je tujec pestil, smo imeli vendar sami med seboj mir... Strankarski boji so ponehali. Kako smo se oddehnili od tega medsebojnega ruvanja! Kako nam je prijetno delo — vsem, ki še človeško čutijo! In čudili smo se, kako da smo mogli biti tako neumni, pa se pobijati za žive in mrtve...

In res je, da smo bili občudovanja — vredno — neumni! Če zdaj pogledamo na-

LISTEK.

Belgrad.

Stoji, stoji, tam Belgrad...

Čez noč, da sami nismo vedeli, kdaj, je postal Belgrad naše stolno mesto. Naše oči so se obrnile od severa proti jugovzhodu. Pa tudi naši koraki so se zasukali tja doli. Koliko naših ljudi je bilo že v teh prvih mescih našega edinstva — kljub slabi vožnji, velikemu mrazu in še večji dragini — v Belgradu! Naše misli bodo tam doli zlasti v prihodnjih dneh, ko bodo ljudski zastopniki Jugoslavije prvič zbrani v važne posvete o ureditvi naše nove domačije.

Zato ni čudno, če se vsak Jugoslovan zanima za Belgrad — ali če hočete rajši: za Beograd. Če si bil doli in se srečno vrnil nazaj med svoje znanke, te vsak izprašuje: Kakšen pa je ta Belgrad? Da ne bo treba vsakemu posebej razlagati, bodi tukaj — iz spremstva naše deželne vlade, ki se je te dni vrnila od zaprisege nazaj — podanih par površnih črt o naši novi prestolnici.

Tega menda ni treba praviti, da je

Belgrad jako daleč od nas. Naš posebni vlak, ki je precej dobro brzeli, je vozil od Ljubljane do Zagreba 3 ure, in po štiriurni pavzi od Zagreba do Zemuna 12 ur, vsega skupaj torej 15. Nazaj pa mažarski uradniki za nas niso imeli stroja na razpolago, zato sta se naša dva vagona, ki sta v Zemunu čakala, priključila navadnemu vlaku, ki je vozil od Zemuna do Zagreba 24 ur. Železniških madžarskih uradnikov je na Hrvaskem, tako se je izrazil neki Hrvat, 101 procent. Med potjo smo slišali gorostasne reči o madžarskem gospodarstvu po Hrvaskem. Ti so pa znali še drugače kakor Nemci pri nas! To je šlo v hitrejšem tempu. V vsakem večjem kraju velika madžarska ljudska šola — v Zemunu smo jo videli — po nekaterih mestih tudi že madžarske gimnazije. In to v krajih, kjer ni bilo pred par desetletji še nobenega Madžara! Vse sveže nanovo importirano. Zadnji čas je že bil, da smo se otreli teh krivososov, ki bi nam bili sčasoma vso kri izpil!

Vožnja po Slavoniji in Sremu je zanimiva — vsaj privikrat. Zemlja ima zelo drugačno lice od naše. Seveda, če bi se vozili večkrat — kakor se bodo naši poslanci — bi utegnili biti dolgočasna. Za ta slučaj bi se bilo dobro preskrbeti s čitvom

ali kakim drugim razvedrilom. Neki potniki so si želeli čas pri vožni nazaj krujati s kartami; a cela Jugoslavija, kolikor smo je prevozili, ni premogla kart, ki bi jim bile vožnjo malo osladile. Toda modre glave so si znale pomagati drugače, in tako se niti štiriindvajseturna vožnja ni zdela predolga. — Občudovali smo obširne poljane in na njih posejane redke, a zelo velike vasi. Pri nas, kjer se kak kraj imenuje Poljane ali Ravne, tam so vam gotovo sami griči in klanci, a tudi doli so prave poljane z razseznimi njivami in travniki z najboljšo zemljo, po kateri se pasejo cele črede prešičev, ovac, kokoši, gosti, pur in puranov, semtertja tudi govedi. Po vsem tem soditi, se slavonskemu seljaku ne godi slabo in mu ni treba otepati samo močnika, celo ne nezablenega. Na severni strani se v daljavi vleče Fruška gora, na kateri se je menda zbiral zeleni kader; v vzhodnem delu Srema izgine tudi ta — nikjer naokoli ne vidiš griča. — O razliki med poljedelstvom tu doli in med našim bi se dalo veliko pisati, a to ni moj namen. Naš cilj je Belgrad, in hiteti moramo, da ga čimprej dosežemo.

Železniški most v Belgrad vodi čez Savo, in sicer je nekoliko oddaljen od mesta sam proti nam. Ker je ta zdaj pretrgan

in v Savo pogreznjen, se ne moreš z železnico prepehlati v Belgrad. Treba je izstopiti v Zemunu. Zemun je prav čedno mesto s kakimi 17.000 prebivalci. Tam stopiš na parnik, ki te pelje nekaj časa po Donavi, potem jo zavije v Savo. Sava — naša domača znanca, bistra hič dlan, ki nam prinaša pozdrave z naših domatih frat, je tukaj kalna. Tudi po več lepih volčnih dnevih je bila še kalna. Ali je vedno taka, ali je to posledica kopnečega se snega po kakih gorah, mi ni znano. Isto tako Donava. Vodovja je torej tukaj ogromno; počasi in veličastno se pomika dalje.

Tostran mesta, takoj nad Donavo, stoji velika in stara trdnjava Kalimegdan. Pred Belgradom in okoli njega se je bila marsikatera bitka in se potočilo nekaj človeške krvi, kakor pravi naša narodna pesem tako drastično-lepo, kakor zna povedati samo narodni pevec:

Stoji, stoji tam Belgrad,
za gradom teče rdeča kri,
za gradom teče rdeča kri,
da b' gnala mlinske kamne tri...

Vrh Kalimegdana je šetališče, odkoder je krasen pogled na Savo, Donavo in vso okolico. Sem ne zamudi pri noben obiskovalcu Belgradal

zaj: Kako nas je nemštvo tlačilo, kako pritiskalo, kako morilo! Če pomislimo, kako malo nas je, kako nam je tujec gospodoval, kako nam pri vratih in oknih udiral v našo hišo, kako se nam je narodna meja krčila, kako nam je voda v grlo tekla, kako smo hoteli nasproti neizogibni narodni smrti... mi pa v teh narodnih stiskah in smrtnih težavah nismo imeli nujnejšega opravila, kakor da pobijamo drug drugega, da se obmetavamo z blatom in z vsem, kar nam pod roko pride, se sovražimo in pobijamo za žive in za mrtve. Kaka kratkovidnost! Kaka norost! Tak narod je obsojen k smrti. Saj ni vreden življenja!...

Koga, ki svoj narod res ljubi, ni bolelo tako samomorono početje?...

In prišla je vojska in ž njo je prišel naš notranji mir. Med rožljanjem morilnega orožja, med pokanjem pušk, med grmenjem topov smo odložili orožje sovražstva, zabavljanja in zmerjanja. Hvala Bogu! Kako so se nam ušesa ohladila! —

Vojske je konec. Štiri mesece je dihamo svobodno, to se pravi: mi tukaj v središču in vzhodna stran naše ozke Slovenije. Na severu se bije še krvav boj za našo mejo; Korošci morajo bežati z doma; divje nemške tolpe jim plenijo domove in grozijo s smrtjo. Tretjina slovenske zemlje pa ječi in zdihuje pod krutostjo italijanskega banditstva; ječi, kliče na pomoč, obupuje... Domovina še davno ni rešena; s strahom nas navdaja misel: kaj, če se sovragu posreči raztrgati nas na dvoje?...

In mi? Pri teh razmerah, pri tej negotovosti, teh nevarnostih za domovino — se komaj še krotimo in združujemo, da si zopet ne skočimo v lase — s staro silovitostjo, s staro srditostjo, staro norostjo... Se se združujemo, se premagujemo — a kako dolgo? »Dokler smo še v toliki nevarnosti, bi bil zločin začeti razpor med nami,« — je rekel vodja ene naših strank. Dokler!... In potem?

Nekateri že komaj čakajo. Že jih prsti srbe, že si pljujejo v roke in višjeje rokave, že si bašejo puške... Bliski se že užigajo in švigajo tu in tam, oblaki se kopičijo, nevihta se bliža; ko pride volitev v konstituantno, — tedaj bo izbruhnila...

Nismo še imeli volitev, zato ni bilo še prave prilike udariti se. A že se izdajajo bojne parole. Ena teh je: — najbolj krepka in najhitreje na jeziku — vse ozrače je je polno: Proč s farji! Slišiš jo lahko vsak dan desetkrat po cestah, po gostilnicah, po delavnicah, po železniških vagonih, in tudi po — političnih shodih (!) Če ne v tej grobi obliki, pa v nekoliko mlajši: duhovni nimajo s politiko nič govoriti!

Zares imenitno! Ali se ne spominjamo več nekega Kreka? Ali ni imel ta nekaj opraviti v Jugoslavijo, o kateri pravimo, da jo cenimo, da jo ljubimo, da smo je veseli kakor mati svojega deteta? In o nekem Korošču ste morda tudi kaj slišali, da se je onega leta nekaj gnil za to Jugoslavijo? In morda se kaj spominjate, da je na stolici sv. Maksima sedel neki škof Anton Bonaventura, ki so mu rekli primas Jugoslavije, ker so mu grozili, da mu bodo škofijo vzeli, ker se je preveč eksponiral za Jugoslavijo? Poskusite se malo domisliti, če niste kdaj kaj takega slišali!...

Zares klasično! Komaj so potihnili kllici: Živio Krek, živio Korošec, že dujemo: Proč s farji! Duhovniki nimajo o politiki nič govoriti! Oboje skoroveni sapli.

No, saj hvaležnosti nikdo ne zahteva. In norec je, kdor je pričakuje. A kar je res, je res in ni treba prikrivati. Ker je torej svet tako strašno pozabljiv, da v par mesecih pozabi najmenjše dogodke, zato bodi tukaj enkrat za vselej pribito, da imajo med Slovenci največjo

zaslugo za Jugoslavijo dva duhovnika in en škof: Krek, Korošec in Jeglič. To je dejstvo, ki se iz zgodovine Jugoslavije nikdar izbrisati ne bo dalo. Korošec je izpostavil zanj v nevarnost svojo prostost in svoje življenje, škof Jeglič svoj škofovski prestol, Krek, nje duhovni oče, pa je zanj umrl. Kdo izmed kake druge stranke se more na stran postaviti tem trem možem? Imenujte ga! — In če ti trije prvoborniki Jugoslavije za svojo osebo gotovo ne zahtevajo nobene hvale in nobenih manifestacij, a toliko obzirnosti bi smeli pričakovati, da bi v plačilo za njih eminentno narodno-politično delo ne vpili po deželi: Duhovnik nima v politiki nič govoriti! Dokler smo jih rabili, so bili dobri, zdaj, ko Jugoslavijo že imamo, zdaj pa lahko udarimo po njih.

In kdo — vprašamo — kdo je moral bežati s Koroškega? Komu plenijo stanovanja, komu grozijo s smrtjo? To so Smodeji, Meškoti, Ražuni, Elinspielerji, Trunki, Arnejci. Kdo je vzdrževal slovensčino s skrajnim naporom na Koroškem? Kje je bila slovensčina na Koroškem brez slovenskih duhovnikov? Kje na Ogrskem, na Beneškem, povsod tam, kjer je v največji nevarnosti? Kdo ji je ohranil življenje? Ali gostilničarji?...

Toda — ugovarjate nam — duhovniki pa so tudi bili tisti, ki so vodili politiko v nasprotni smeri... so agitirali za vojno posojilo in druge take reči. — Vemo dobro in globoko obžalujemo. Kajti ko bi tega ne bilo, bi bilo danes stališče duhovščine v narodu in ž njo vred verske ideje drugačno, kakor je. Rečemo pa: Z lažjo, da so duhovniki vojske krivi, že enkrat umolknite! Kajti najbolj zabiti hribovec in najbolj rdeči socialist dobro ve, da to ni res, in če to govori, dobro ve, da laže. Koliko je bilo duhovnikov med diplomati, koliko med ministri, koliko med generaliteto? Kako se li more taka bedastoča tako trdovratno vzdržati! — Kar se tiče vojnega posojila, se ne da tajiti, da je bila gorečnost zanjga časih prevelika. Toda za vojno posojilo, vojne dajatve in za staro Avstrijo se niso eksponirali samo nekateri duhovniki, marveč tudi še kdo drugi. Tudi drugi — in teh ni bilo malo — so bili navdušeni Avstrijci, so proslavljali Boročevce in druge take tiče, in so izobešali zastave, ko so Nemci klali naše brate... No pa jim mi, ki so nam bile vse take reči mrzke, niti preveč ne zamerimo. Kajti pritisk od zgoraj je bil silen, meč je visel nad glavo, revolver bil nastavljen na prsi — vsakdo, posebno če stoji na bolj eksponiranem mestu, se pa ne more umakniti in ubraniti takli sil. Toda o vseh teh danes nikdo nič več ne ve, nikdo ne zine — grešniki so ostali edino duhovniki...

II.

Ni nam lahko v političnem listu brniti enega in ravno duhovskega stanu. Nismo zagovorniki klerikalizma v tistem slabem pomenu. Duhovnik imej toliko vpliva, kolikor zastopa resnico in zagovarja pravico. Toda čemur moramo ugovarjati, je krivica, ki se godi tukaj eni vrsti ljudi. In ko bi se kravjemu ali kurjemu pastirju godila krivica, bi s tudi zanjga postavili. Toliko pravice kakor ta dva pa ima vsaj tudi duhovni pastir.

In končno se pri tem ne gre toliko za stan, gre se bolj za krščansko načelo, katerega ta stan zastopa.

In to je ravno glavni vzrok, zakaj se je treba po robu postaviti tej gonji zoper duhovščino, ki gre po celi deželi. Kajti duhovski stan in vera sta v tako tesni zvezi, da z enim vred nujno tudi drugo trpi. In to je ravno, kar bi nekateri radi! Versko čustvovanje oslabiti, versko življenje izpodrežati. To pa je tudi, kar bomo mi neiz-

ogibno branili. Pustite nam naše svetinje v miru — kličemo vsej slovenski javnosti — ako hočete dobro domovini, kajti sicer bo — boj!

Zakaj vse to? Zakaj se pojavljajo, komaj ko smo parkrat svobodno zadihali, že tako neveseli pojavi med nami? Zakaj si moramo takoj zopet skočiti v lase? Zato, ker manjka politične morale, ali če hočete raje: politične olike.

Kaj hočemo s tem reči? Ali mar, da naj ne bo več političnih strank in političnih bojev? Za tako naivne nas ni treba imeti. Seveda bi bilo najlepše, da bi bili vsi ljudje enih misli — pa nikoli ne bodo. Zato bodo tudi vedno stranke ostale. In če so stranke, bodo tudi politični boji. Kajti vsaka stranka hoče priti do moči, in to ne gre brez tekmovanja, brez napora, brez boja.

Toda ali ni že čas, da bi se ljudje toliko duševno dvignili, da bi vsaj inteligenca dokopala do tega edino pravega stališča, da političnega nasprotja vkljub vsej razliki v načelih ni treba osebno pravni mrziti? Da ga tudi ni treba in ni dovoljeno brez potrebe žaliti? Čas je že, da bi se na to stališče pospeli. Zakaj bi bilo v javnem življenju dovoljeno, kar v privatnem ni. V privatnem življenju nekaj damo in držimo na oliko. A v javnosti smeš v istega svojega visavis metati polena — pa te nič ni sram.

Pomanjkanje olike, pomanjkanje politične morale! V zasebnem življenju smo polni obzirnosti, v političnem smo — brezobzirni. Ali ni n. pr. brezobzirnost, ako učiteljska organizacija drugi učiteljski organizaciji, s katero zastopniki sede prija-teljsko pri eni mizi, na kakršenkoli način prevzame mandat, ki je bil tej namenjen? Če bi ti sosedu po zmoti prevzel klobuk, sukno ali žlico, se boš ponižno opravičeval, — politični mandat mu pa smeš vzeti, ne da bi te bilo kaj sram. V politiki je moč vse, — dostojnost ne velja nič! — Ne samo z zabavljanjem in posvajanjem se greši zoper politično dostojnost, marveč tudi s politično taktiko in agitacijo, ako presega dopustne meje. Ali ni tudi to politična brezobzirnost, ako v Jugoslavijo, za katero imajo nesporbitno velike zasluge ravno »klerikalci«, ako se ta Jugoslavija hoče izriniti v to, da bi te iste klerikalce kolikor mogoče povsod iztisnili in ob steno pritisnili?... Človek bi pričakoval, da bodo ljudje skušali vsaj videz objektivnosti in dostojnosti varovati, — a ne. Prav nič ne skrivajo svojih namer. Živio Krek, živio Korošec! — a le čakajte, klerikalci, vam bodo že dali! Seveda je politična tekma med strankami dovoljena, kakor je dovoljena tudi med trgovci, — a samo do gotove meje; če gre predaleč, postane umazana. S prestrašno agitacijo se provocira odpor, sovražstvo, boj.

Nekateri hočejo za vsako ceno boj na življenje in smrt. Kako taki ljudje malo ljubijo svoj narod! Prav tisti, ki imajo na jeziku vedno narod in narodnost, kako malo ljubijo ta narod! Ko bi ga namreč res ljubili, bi vendar vedeli in uvaževali, da so pristaši druge stranke tudi en del tega naroda. Kako morejo torej svojo lastno kri sovražiti in s tako silo pobijati. Ne ljubezen in svoboda, ampak strast vodi tako politiko. Več resnične ljubezni do naroda in do svobode, pa bo ta ljubezen uravnavala in blažila politično taktiko!

Če velja to o nas Slovencih, velja seveda še bolj o Hrvatih, pri katerih je strankarsko življenje še bolj razdejan in razlučen. Zato bi ne škodilo, ko bi tale glas našel odmeva tudi tam doli in še dalje naprej v Srbiji. Kajti navezani smo zdaj drug na drugega in od našega medsebojnega ravnanja je odvisno, ali bo življenje v naši domovini lepo ali grdo. Ali so mar to prijatelji države, ki brezobzirno hočejo

uveljaviti edino svoje težnje in siloma majorizirati vse druge? S tem izazivajo odpor, strastno strankarstvo, ljute boje, in spravljajo s tem državno edinstvo v nevarnost. Ali je pametno goniti prevelik centralizem, če pa ravno s tem vzbujajo centrifugalne sile?

Seveda bi delali krivico svojemu narodu, ko bi trdili, da politične morale manjka samo pri nas. Manjka je povsod, pri vseh narodih — in pa kako! Kdorkoli ima moč, vsak jo izrablja nad drugim. Kričeč dokaz za to — italijanska tiranija nad nami. Pričakovali bi bili, če že zasedejo naše kraje, da se bodo vedli mirno, dostojno, skrbeli za red in mir v zasedenem ozemlju, sicer pa varovali status quo. Mesto tega so pridri k nam kakor banditje. Kje je pravica, kje mednarodno pravo, kje ententa? Mislili smo, da bo zasedla s svojimi četami premagano prusko in avstrijsko Nemčijo ter te nepremagljivo ošabne Nemce naučila malo ponižnosti. Mesto tega pa pošiljajo te italijanske rokavljane k nam!

Pravice ni na svetu. Morale ni v politiki. Ha, kdo vpraša v politiki za morale ali za dostojnost! Sila, pest, puška, kanon, ti odločajo. Svetovna vojska je drastično pokazala, kako je ta visoko-kulturna Evropa podivjana, kako ji manjka arčne kulture. Ali bo vsaj po vojski kaj boljša? Ali se bo človeštvo že enkrat dvignilo nad te zverinske instinkte? Ali nas ni vojska nič izučila in izmordila?...

Belgrajsko pismo.

Belgrad, 27. febr. 1919.

Dne 1. marca se sestane parlament mlade naše edinstvene države Srbov, Hrvatov in Slovencev. Velike in težke so naloge tega takozvanega predparlamenta, ki se oficijalno imenuje »Začasno narodno predstavništvo«. Treba bo pripraviti pot konstituenti in rešiti najnujnejše naloge države. Predvsem pride pred parlament začasna ustava, ki je bila svojačasno v »Službenih Novinah« inihirana, in pa agrarna reforma.

Jutri se pripeljejo delegati v Belgrad. Samo Vojvodina ni še izvolila poleg Macedonije svojih delegatov, ampak jih volil šele jutri. Pri tem je prišlo do ostrega konfliktu med radikalno srbsko stranko v Vojvodini, ki se zbira okrog »Zastave« ter novoustanovljeno skupino J. D. S., koje predsednik je rektor belgradskega vseučilišča dr. Gavrilović. Od 24 mandatov, ki pripadajo Vojvodini, ponujajo radikali J. D. S. samo dva mandata, medtem ko dajejo socialistom pet mandatov.

Kakšna bo konstelacija v novi zbornici, še nihče ne ve. Glede J. D. S. stoji srbskanske stranke še v rezervi, le o Pasliću pravijo, da se je izjavil, da noče imeti nobenega stika z Jugoslov. dem. stranko.

V soboto se slovesno odpre parlament z božjo službo. Prva redna seja se pa vrši v torek ali pa sredo. Prestolni govor bo izostal, ker regent se gotovo do takrat še ne vrne iz Pariza. Predsedoval bo zbornici najstarejši član. Kdo je to, danes še ne vemo.

Vpliv parlamenta se že kaže pri ministrskem svetu. Prvi je demisioniziral minister prehrane Miloje Jovanović (naprednjak) radi divergene s trgovskim ministrom dr. Ribaracem. A včeraj sta izročila svojo ostavko minister rube in šume dr. Mehmed Spaho, musliman iz Bosne, in pa črnogorski minister dr. Rajčević, ker nista bila izvoljena v narodno predstavništvo. Posle ministra rube in šume vodi sedaj začasno dr. Korošec. Danes pa je podal svojo ostavko minister trgovine dr. Ribarac (srbski nacionalce) baje radi smrti svojega sina. Tudi ministrca za soc. politiko socialisti Vitomira Korača bi agrarna reforma kmalu vrgla. Današnje soc. dem. »Radniške Novine« že prikažejo vest, da je Korač podal ostavko. Toda ta vest je prenapetljiva. Korač za sedaj še ostane in bo stopil pred parlament.

Iz Pariza prihajajo resna poročila. Londonski pakt še vedno ni razveljavljen. V pomirjenju naši javnosti pa bodi povedano, da vztraja kabinet naše države odločno na mirovnih postulatih, ki so jih predložili naši delegati mirovni konferenci v Parizu. Srbsko časopisje se zadnje čase odločno zavzema za Trst in Gorisko — le francoski »Le Libre Balkan« piše rajše o gospodarskem pomenu Trsta in o koroških Nemcih in Slovincih, kakor pa da bi posegel globlje glede naših zahtev ob Jadranu, kljub temu, da ima v rokah vse potrebno gradivo.

Posebno dober utis so napravile odločne besede ministrskega predsednika Protića v razgovoru z dopisnikom »Timesa« srom Kalvertom glede Trsta, Gorice in Istre. Poloficijozna »Samouprava« prinaša posamezne številke iz našega plebiscita na Gorškem, danes pa prinaša po novosadski »Zastavi« zelo oster članek proti italijanu. V ponedeljek je prinesla »Epoha« uvodnik pod naslovom »Nova Aizacija-Lorena«, današnje »Večernje Novosti« pa članek »Slovenca« o dogodkih izpred tržaškega sodišča.

Prvi marec je velik historičen moment. Treba bo predvsem, da dvigne naša dale-

Kakšen je Belgrad? Ali je kaj podobno, večji ali manjši, lepši ali manj lep kakor Ljubljana ali Zagreb? tako povprašujejo radovedneži. Odgovor: Ta tri mesta je težko med seboj primerjati; nimajo nobene podobnosti, razen da so v vsakem hiše in ulice. Vsako mesto ima nekaj zase. Tako krasnega vhoda v mesto nima nenda nobeno mesto kakor Zagreb z državnega kolodvora; in tako revnega nobeno, kakor je ljubljanska Kolodvorska ulica — nekdanja blatna vas. Sicer pa ni samo Kolodvorska ulica, ampak cela Ljubljana je velika blatna vas. Hiše ima Zagreb večje, bolj velikomestne, kakor Belgrad; da, tudi Ljubljana ima večje hiše. A vkljub temu je Belgrad jako lepo mesto.

Lepota Zagreba so zgradbe, zlasti stolnica, trgi, ulice; lepota Ljubljane je Grad in razgled raz njega — česar se pa Ljubljančani ne zavedajo — in recimo tudi Tivoli. Lepota Belgrada pa je krasna lega na bregu in jako široke, ravne in zelo snažne ulice. Dočim je v Ljubljani vse tesno in zavito, da se drug v drugega zaletavamo in balansiramo med trotoarjem in voznico, v Belgradu tega ni treba, prostora je dovolj. Od enega konca do drugega reže mesto široka, ravna in lepa ulica, ki ima sicer tri različna imena: na sredi, kjer je

najširja, se zove Terazije, na gornjem koncu Kneza Mihajla, na spodnjem Kralja Milana ulica. In dočim v Ljubljani komaj noge dvigamo iz blata, ni v Belgradu skoro nobenega blata. Po celi tej dolgi ulici je širok asfaltiran trotoar in na njem nasajena mlada drevesca, ograjena s prav takimi železnimi ograjami kakor so po Ringu na Dunaju; vozna cesta sama pa je vsa lepo tlakana z lesenimi kockami. Enako tudi nekater druge ulice sredi mesta. Stranske ulice so pač tlakane precej nerodno, z debelim okroglim kamenjem, tako da je hoja po njih precej težka; a tlakane so večinoma vse, trotoar in ceste same. Kako lepa je na primer cesta Miloša Velikega, kako široka in vsled tega impozantna Aleksandrova ulica! Po obeh so lepi nasadi. Ravno zato, ker je dovolj prostora, zraka in svetlobe, se bo Belgrad lahko lepo razvijal.

Belgrad ima precej večjih in modernih poslopij, vobče so pa zgradbe manjše, zlasti po stranskih ulicah. Na Kralja Milana ulici stoji kraljeva palača, konak. Ta obstoji iz dveh enakih, simetričnih poslopij, eno starejše, a ne še staro, drugo novo, komaj dodelano. Poslopij sta precej impozantni, ne preveliki; dostojno bivališče za vladarja. V enem teh poslopij bo zboro-

valo državno veče. Ne daleč od tam, nekoliko v ozadiju, pa stoji že novo mogočno poslopje za državno skupščino, začeto pred vojsko, v surovem delu dodelano, a še ne omočano. Ko bo dovršeno, bo imel naš državni zbor prav lepo zbornico.

Ravno nasproti konaku na Kralja Milana ulici ima svoj urad ministrski podpredsednik dr. Korošec. Istotam ima svoj dom družba »Treznost«, kjer se pod drugim imenom zbira prav taki »nebodijhtreba« — abstinentje — kakor pri nas pod praporom »Svete vojske«. Samo da so srbski še hujski, strožji — dasi imajo bolj nedolžno ime, »treznost« — a nočejo o alkoholizmu nič slišati, dočim se z našimi da že kaj govoriti, četudi so napovedali »vojsko«. Ti nevarni ljudje — navzoč je bil tudi zastopnik zagrebške organizacije — se bodo zdaj vtoliko vkup vzeli, da bodo skupno zahtevali od naše mlade države takih postav, ki ne bodo na široko odpirale vrata pijancem in pijančevanju, kakor je to bilo v stari Avstriji. Samo to je vprašanje, s kom bodo naši postavokovači, poslanci bolj držali: s pijanci ali z abstinenti oziroma trezniki. To bomo videli...

(Dalec.)

gacija v parlamentu svoj mogočni glas proti italijanskim aspiracijam. To je prva in glavna naloga, fundament, od katerega je odvisna bodočnost države.

V Belgradu imamo najkrajše pomlad. Tako polno, polno solnce. In v znamenju solnce se sestane prvi naš parlament. Bog naj blagoslovi njegovo delo.

Italijani na Gorenjskem.

Rateče, 28. febr. 1919.

Prebivalci gorenjske doline živimo vedno v nekakem nemiru. Italijani imajo zasedeno ob zapadni strani Rateč precej prostora naše občine. V njih posesti je naš kolodvor, oddaljen dva kilometra od vasi. Muogokrat slišimo, da bodo Italijani tukajšnji kraj zapustili, toda vsa taka poročila so neresnična. Razsirjajo jih Lahijanci z namenom, da bi nas vodili za nos. Čudimo se, da verjamejo praznim govoricam tudi višji krogi.

Zadnje dneve februarja se je stvar obrnila še na slabše. Vlaki vozijo z Jesenic samo do Kranjske gore. Govori se, da so Lahijanci železniško progo Trbiž-Rateče prepustili Nemcem, kar po naših mislih ni res. Zeleni bi, da bi bila naša poljedovalna služba bolj točna in da bi se ne zanašala na same govorice. Najbolj se verjamejo rateškimi pastirjem, ki pasejo ovce in koza na prekopnih rebrih ob solnčni strani Karavank. Ti pripovedujejo, da Italijani pridno kopljejo strelske järke in donajajo vanje municijo. Poprej so smeli pastirji priti k Italijanom, sedaj ne sme nobeden blizu.

Promet med Ratečami in Belo pečjo je te dni popolnoma ustavljen; delavci, ki hodijo v belopeško tovarno, ne morejo več na delo. Tudi otroci, ki bivajo v zasedenem ozemlju, ne smejo več v rateško šolo. Tukajšnje ljudstvo je zelo razburjeno in se boji nove vojske. Mnogo se ugiha, toda nihče ne ve kaj gotovega. Tavamo kakor v megli in težko čakamo, kdaj se nam razjasni.

Stik s svetom.

Stopili smo v vrsto svobodnih držav, na svetovno pozorišče. Toda zapleteni položaj ob naših mejah nam skoro popolnoma onemogoča, da bi resnično mogli doseči s zunanjim svetom konkretni stik.

Gospodarsko smo navezani sicer že na ententne dežele, a manjka nam še neposrednega stika z njimi, manjka nam direktnih informacij odoč. — Politično se smatramo opravičene, da stopimo z državami sveta v dotiko, manjka nam možnosti, to izpeljati. Naša žurnalistika je navezana slejkoprej na informacije, ki jih dobiva preko Dunaja, vsa druga pota so za nas več ali manj zaprta. Kakšna je naša valuta, kakšne so cene blagu, kako cenijo naš politični in gospodarski položaj na Francoskem, Angleškem ali v Ameriki, to vse dobivamo iz druge roke. Na vseh straneh je čutiti potrebo, da dobimo direktno zvezo z vsemi državami sveta. Ta zveza je danes mogoča potem brezzičnega brzojava.

Ali ni žalostno, da mora naša država vzdrževati stik s svojimi zastopniki v Parizu le potem kurirjev ali pa potem navadnega brzojava, ki prehodi prej postajo dveh do treh držav, predno pride vest v roke naših zastopnikov.

Brezzična postaja je potrebna. Imamo sicer eno v Ljubljani, na realni, a je premajhna in prešibka. Vsled tega ne prihaja v poštev za take naloge. Mislimo moramo na to, da postavimo novo, veliko, moderno brezzično postajo, ki bo služila ne le naši žurnalistiki, marveč tudi naši zunanji politiki, diplomaciji, gospodarstvu, financ, znanosti itd.

Pametna je bila misel, ki so jo sprožili nekateri veččaki, da se taka velika postaja zgradi v Ljubljani, ki bo v bodoče igrala med vzhodom in zapadom še eminentno važno posredovalno vlogo. Da se ta stvar omogoči, bo treba, da bodo naši domači zavodi, ki so na ustanovitvi take postaje zainteresirani, tudi zanjo prispevali. Poleg bank, trgovine, obrti, časopisa, vojaštva, diplomacije, politike in slovenskega vseučilišča pa prihaja za nas v poštev še en faktor, ki je pri tem vprašanju zelo prizadej. Mislimo naše kmečke zadruge, osobito posojilnice. Ta postaja utegne namreč za bodoči razvoj našega kmečkega gospodarstva biti velikega pomena.

Strokovnjaki pravijo, da se da mala postaja za brezzične signale postaviti v vsaki vasi, na vsakem grebenu. Stala bi taka naprava zelo malo — pravijo da okrog 100 K. Te male postajice bi vsak dan po večkrat dobivale signale. Opoidne bi postaja signalizirala, kdaj je točno pol dne, Pred- ali popoldne bi ljubljanska postaja signalizirala po čeli Sloveniji v vse hribe in vasi, kakšno vreme se nam obeta. Ko bi opozovalnica ugotovila, da se bliža nevihta, bi že isti hip signali po vseh slovenskih vaseh oznanjali: čez 2 uri bo

tu in tu huda nevihta. Kmet, opozarjen na to, bo brž spravil svoje prideleke na varnost ali pa jih saj zavaroval.

To smo navedli le za zgled, neštete pa bi bile še druge dobrute take postaje za vse stanovce.

Misel je tu. Treba je, da se izpelje. Opozorili smo s tem našo javnost na važnost tega in upamo, da ta javnost ne bo gluha, ko pride poziv, da se misel oživetvori!

Za nas, ki smo bili toliko časa zaprti v ozkem svetu, ne sme biti pretežka nobena stvar, ki jo je treba izvršiti, da pridemo v stik z velikim svetom!

Odnosaji med Jugoslavijo in Italijo.

LDU Berlin, 1. marca. (DunKB.) »Lokalanzeiger« javlja iz Rotterdam: Iz angleških virov poročajo k jugoslovanskemu italijanskemu sporu nastopno: 20. februarja so izgnali Jugoslavlani italijansko misijo, ki je bivala v Ljubljani na podlagi mirovni določil. Naloga te misije je bila, da uredi tamošnje politične življenjske pogoje med Jugoslavlani in Italijani. Kot vzrok izгона so navedli Jugoslavlani, da Ljubljana ni smatrati za del Avstrije, potem ko je bila jugoslovanska država že pripoznana na mirovni konferenci. Raditega je sklenila italijanska država, ki jugoslovanske države ne pripozna in razen tega tudi zanika, da bi jo bile pripoznale velesile, zapreti meje, ker si ni hotela na podlagi pogojev za premirje kar tako prilastiti pravice vojaškega zasedenja. Drugo poročilo pravi, da so dne 12. febr. vojniki v srbskih uniformah v Ljubljani napadli vlak z Italijani, ki so se iz avstrijske internacije vračali domov. Srbski vojniki so zažgali italijansko zastavo.

Italijanska brezzična sporočevalnica je dne 28. februarja v ves svet poslala vest, da je ljubljansko poveljništvo Dravske divizijske oblasti iz Ljubljane odpravilo italijansko misijo, ki se je tamkaj mudila zgolj zato, da uredi dovoz živil v Čehoslovaško republiko ter v kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev, in da je Italija zaradi tega ukrepa zaprla demarkacijsko črto. — Nasproti tej trditvi ugotavlja ljubljanski dopisni urad na podstavi obvestila iz dobro poučenega vira, da je skrb za uredbo ententnega dovoza živil za Čehoslovaško republiko in za kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev poverjena edino-le Vrhovnemu zaveznikemu svetu za preskrbo z živili (Conseil superieur interallie de ravitaillement), ki pa do današnjega dne ni v Ljubljano poslal nobene misije, zlasti ne nobene izključno italijanske. Ker torej doslej v Ljubljano ni bilo nobene misije za uredbo dovoza ententnih živil, je jasno, da take misije nihče iz Ljubljane odpraviti ni mogel. Res je, da je do pred kratkim v Ljubljani bivala nekaj italijanskih častnikov in vojakov, ki so zahtevali, da imajo tukaj posla s preskrbo z živili. Ta njihova trditev pa se je, kakor je razumljivo iz zgorajšnjih razjasnil, izkazala za neosnovano. Ako italijanska vlada iz dejstva, da so italijanski vojniki ostavili Ljubljano, potem ko so bili postopali nekorektno, izvaja konsekvence, ki oškodujejo države, katerim so dovozi živil namenjeni, tedaj je to njeno ravnanje krivično in vzbuja sum, da porablja ljubljanski dogodek kot pretvezo za nadaljnje zavlačevanje dovoza živil, ki ji je tembolj dobrodošla, ker se ji tako ugodna ni nudila niti tedaj, ko so prošlih štirinajst dni jugoslovanski železničarji zamažali na avizirane dovoze ententnih živil iz Trsta.

Država SHS.

Prestolni govor.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

Pariz, 1. marca. Iz krogov naših delegatov poročajo, da bo regent Aleksander odpotoval iz Pariza v Belgrad, kjer bo imel prestolni govor v državnem predstavništvu.

Seja delegatov V. L. S.

LDU Belgrad, 1. marca. (JDU.) Včeraj ob dveh popoldne je bila seja delegatov V. L. S. pod predsedstvom dr. Korošca. Klubove seje so se tudi udeležili delegati hrvatske katoliške skupine okoli »Narodne politike«.

Skupna seja delegatov.

LDU Belgrad, 1. marca. (JDU.) Včeraj popoldne ob štirih je bila seja delegatov za narodno predstavništvo iz vseh jugoslovanskih krajev bivše avstro-ogrske monarhije. Razpravljali so o poverilnicah delegatov in se je končno dosegel popoln sporazum.

Kriza v vladi.

LDU Belgrad, 1. marca. (JDU.) Srbska nacionalna stranka boče poslali v kabinet namesto odstopivšega ministra za trgovino poslanika Popovića ali pa Velkovića.

Angleška komisija v Srbiji.

LDU London, 1. marca. (DunKU.) Prihodnje dni odhaja angleška komisija v Belgrad, da tam ugotovi škodo, katero je trpela Srbija, ko je bila zasedena od sovražnika. Ta komisija se bo tudi bavila s proučitvijo sredstev, v katerem obsegu bi bilo možno obnoviti deželo. Nadalje se bo bavila z gospodarskim razmerjem, posebno pa z vprašanjem razbremenitve dežele s pomočjo angleškega kapitala. Komisija bo dva do tri mesece delovala v Srbiji.

Povratak srbskih vojakov.

LDU Belgrad, 1. marca. (JDU.) Iz Novoga Sada javljajo: V četrtek ponoči je dospelo semkaj 1000 srbskih vojakov, ki so bili ujeti v Nemčiji. Potovali so dva meseca preko Francoske, Holandske in Italije. Povsod so bili gostoljubno sprejeti in sedaj se vračajo domov.

Mirovni posvet

Jadransko vprašanje na mirovnem posvetu.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

Pariz, 1. marca. Clemenceau je prevzel predsedstvo na mirovnem posvetu. Od ponedeljka naprej se bosta reševali dve veliki vprašanji: zahodne nemške meje in vzhodna obala Jadranskega morja.

Kdaj se bo podpisal mir.

London, 1. marca. Listi poročajo iz Washingtona: Wilson je izjavil, da upa, da bo junija podpisan mir. Francoski minister Pichon je pa mnenja, da se bo mir podpisal že meseca marca.

Razna poročila.

Srbi na Dunaju.

LDU Dunaj, 1. marca. (ČTU.) Kakor doznava »Deutsches Volksblatt« prispe že prihodnje dni srbska vojaška misija, sestojča iz več častnikov in približno 130 mož, na Dunaj. Srbska misija bo imela iste pravice, kakor italijanska misija, ki je sedaj na Dunaju.

Wilson v Ameriki.

LDU Washington, 1. marca. (Brezzično.) Predsednik Wilson se je dalj časa razgovarjal s člani komisij za zunanje zadeve obeh zbornic in je toplo priporočal zvezo narodov. Predsednik je izjavil, da bodo tuncle Zedinjene države severoameriške veliko vlogo v zvezi narodov, da se vpostavi red in mir v Evropi.

LDU Washington, 1. marca. (Brezzično.) S tem, da je predsednik Wilson podpisal zakon, ki dovoljuje sto milijonov dolarjev za prehrano izstradanega prebivalstva v Evropi, je ta zakon zadobil veljavo. Ta vsota je na razpolago polkovniku Hooverju, ki mu je poverjena naloga, da uredi prehranjevalne razmere v Evropi.

Nemčija brez luči.

LDU Berlin, 1. marca. (Brezzično.) Mnoga srednjenemška mesta so vsled generalnega štrajka brez luči, posamezna tudi brez vode. V Devinu (Magdeburg) so skušali komunisti po shodu na stolnem trgu nahujskati delavce večjih industrijskih obratov k generalni stavki, z so jih delavci sami zavrnili. Komunisti so zagrozili, da bodo tvornice naskočili z orožjem, če se bo naslednji dan še delalo v njih. Pokazalo se je skoraj v vseh krajih, da je za stavko le malo delavcev, ki pa z nasiljem in orožjem terorizirajo prebivalstvo in ga skušajo odvrtiti od dela.

LDU Berlin, 1. marca. (Brezzično.) V Düsseldorfu so delavci delodajalce ponoči privlekli iz hiš ter jih prisilili, plačati 75% mezdo tudi za čas stavke. Zdi se pa, da se tudi v Düsseldorfu bliža generalna stavka svojemu koncu. Istočasno je sklenila konferenca, ki jo je sklicalo glavno poveljništvo v Münsteru, da se posreduje v Düsseldorfu za vojaško silo.

Politične novice.

+ Zborovanje odposlanstva S. L. S., namreč namestnikov Nar. predstavništva ter članov in namestnikov za Pokrajinsko veče se vrši v četrtek, dne 6. marca ob 10. uri dopoldne v dvorani Rokodelskega doma, Komenskega ulica šte. 12, I. nadstropje. Na dnevnem redu je izvršitev na zadnjem zborovanju vodstva S. L. S. sklenjenih resolucij o organizaciji stranke. — Radi veljavnosti zborovanja naj se vzi odzovejo!

+ Slovensko vseučilišče končno na vidiku! Vlada SHS je določila, kakor poročajo, za ustanovitev slovenskega vseučilišča 1.400.000 K. Pouk naj bi se začel že letošnjo jesen. Tako bi bila torej dnevna zahteva naših kulturnih delavcev in srčna želja ter nujna potreba našega naroda končno na tem, da se uresniči. Ta želja in ta zahteva se je oglašala v javnosti sedaj glasneje sedaj tišje, kakor so pač stale šanse in kakor je bilo razumevanje zanjo na merodajnih mestih večje ali manjše. Toda utihnila ali zamrla ni nikdar in preminog je bilo med nami takih, ki jim je

bilo slovensko vseučilišče eden izmed najdražjih in najlepših narodnih ciljev. Sedaj, ko smo postali gospodarji v svoji hiši, moremo misliti tudi na uresničitev te najvišje kulturne potrebe našega naroda. V zvezi s tem vprašanjem se v poklicanih krogih že sedaj živahno razpravlja še o dveh drugih velevažnih ustanovitvah: Dobiti moramo veliko radiotelegrafsko postajo, ki bi bila največja na našem jugu, in pa najmodernejše urejeno potresno in vremensko opazovalnico. Z združenimi močmi celega naroda bomo to gotovo izvedli. Sedaj si sami režemo kruh — treba le, da vsi podvojimo svoje moči, da si ga bomo lahko rezali obilo!

+ O Kočevju prinaša podlistek dunajski »Fremdenblatt«. Pisec pravi uvodoma: »Vsled razdelitve stare Avstrije je lahko mogoče, da bodo ti vrli krošnjariji s sladkorčki, katerim so se po krivici očitati konfidentski posli, s starega Dunaja izginili in v svoji stoletni domačiji narodno izumrli. Mnogi naseljenci se ulegnejo v stiski ukloniti in prilagoditi poslovanju, drugi bodo zopet odšli v nemške kraje, največji del tega ljudstva, ki ga preveva nomadski nagon, se bo pa pač z otroci in vsem imetjem za vedno preselil preko velike luže.

+ Stavka železničarjev v Trstu in jugoslovanska propaganda. Kako obrekujejo Italijani Jugoslavlane in kakšnih lokalnih sredstev se poslužujejo, smo videli posebnost v zadnjem času povodom stavke železničarjev v Trstu. Laški listi so porabili takoj priliko in iskali krivca — seveda pri Jugoslavlanih, češ, da so oni dali potrebne vsote za uprizoritev stavke med tržaškimi železničarji in delavci. Sedaj pa poročajo »Corriere della sera« in »Secolo«, da je delavska zveza (Confederazione del Lavoro) poslala laškemu ministrskemu predsedniku izjavo, da generalna stavka in stavka železničarjev v Trstu nista v nobeni zvezi s političnim položajem. Edini povod je bila zaniknost italijanskega guvernerja v Trstu, ki je delavstvu vse mogoče obljubil, toda ničesar ne storil. Tu se vidi, da niti lastni rojaki niso z Italijani in njihovim gospodovanjem zadovoljni, pa tudi vsa zlobnost in nesramnost laških listov.

+ Puljski list »L'Azione« za zatiranje Jugoslavlancev. Laški listi, kateri so začeli izhajati še le po zasedenju primorskih pokrajin, ne zaostajajo prav nič v hujskarnju in imperijalizmu za listi iz kraljestva. Prvenstvo gre pa gotovo pulskemu »L'Azionu«, ki zahteva, da se močne manjšine jugoslovanske v Primorju kratkomalo zatrejo, kajti 40 milijonov Italijanov ima pravico do naravne meje, katero potrebujejo, ker bi sicer postali proletarci med narodi. Italijanski »sacro egoismo« z vsem svojim cinizmom in vso brezobzirnostjo.

+ Italijani proti Francozom in Amerikancem. »L'Azione« iz Pulja se pritožuje, da na Reki italijanske oblasti, zlasti mestni magistrat, nimajo nobene pravice in ugleda. Dokler je bilo mesto pod Avstrijo, so Italijani strogo pazili na to, da so bili Jugoslavlani brez izjeme izločeni iz javnih služb, odkar pa je Reka oporišče francoskega brodograja in vzhodne armade, prezirajo vojaška poveljstva italijanske oblasti, medtem ko podpirajo jugoslovanski element in ga skušajo uveljaviti tudi v javnem življenju. Francozi in Amerikanci so pač kmalu uvideli, kako je Reka »italianissima« in vse kričanje in manifestiranje Italijanov ne bo tu ničesar pomagalo.

+ Ob odstopu dr. Weiskirchnerja. Časopisje se zelo peča z napovedanim odstopom dunajskega župana dr. Weiskirchnerja. Socialistično in liberalno časopisje piše, da je dr. Weiskirchner enostavno izvajal posledice iz izida zadnjih volitev in v naprej vrge puško v koruzo. Jasno je vsakomur, kako bodo izpadle bodoče občinske volitve na Dunaju in dr. Weiskirchner ne postopa baš viteško nasproti svoji stranki, da jo že pred bojem, v katerem bo nedvomno poražena, pušča na cedilo. Blizu 25 let je trajala vlada krščanskih socialcev na Dunaju, katero jim je pridobil en sam mož: dr. Lueger. Sedaj bodo njegovo dedščino zasedli socialni demokrati. Koliko boljše se bo godilo Dunaju pod njimi, se bo moralo še-je pokazati, kajti vprašanje je, pravi »Fremden Blatt«, če ne bodo hodili po krščanskosocialnih stopnjah in uredili na magistratu strankarskega gospodarstva, ki bo morda še huje, nego je bilo prej.

+ Dedič sveta. Pod tem naslovom piše »Marburger Zeitung« na uvodnem mestu o tistem, mačjem načinu angleške roparske politike. Dočim se na pariški konferenci obnaša tako, kakor bi pokorno in nesebično sledila vsakemu Wilsonovemu migljaju, pa v resnici dela natihoma svojo starodavno roparsko politiko in svet stoji vsak hip nenadoma pred dovršenimi dejtvi, ki navidezno sicer ne pomenijo veliko in vzbude pozornost le pri tistih, ki Anglijo poznajo. Imed vseh držav pa pozna danes Anglijo morda samo Japonska in Nemčija in neznanen del Francije, ki ga ni zaslepila zgodovina. Kako zelo presemetljivo mora potem pač biti za druge poročilo, da se Anglija pogaja z Bolgarijo, ki

naj postane balkanski dominij angleškega imperija. Ravnotako smo prepričani — pravi člankar dalje — in nekaj kratkih notic nas v tem potrjuje: Čim bo Pariz enkrat menil, da je končno uredil nemško kolonialno vprašanje, se bo naenkrat pokazalo, da so to razpravljali o vprašanjih, ki so bila pravzaprav že rešena, in sicer v angleškem zmislu. Nam so — objektivno — nevgnana francoska maščevalnost in pretirane zahteve novih držav simpatičnejše nego to, kar dela Anglija. Saj nam Albion danes do gotove meje ne more več škoditi, ker njemu nasproti nimamo več kaj izgubiti. Toda če svaritev pravič ne bi bila brezkoristna in če se drugi ne bi razlagala kot naša slabost, potem bi se človek dal zapeljati, da bi zaklical: Dobro si oglej svojega bodočega soseda, Jugoslavija! In ti, Bolgarija, danes angleško varstvo zelo lahko dosežeš, toda če se ga boš iznebila, ko ga ne boš več potrebovala, to je pa drugo vprašanje. Toda morala se pa ravno v najtanjših angleških zankah skriva nevarnost, da se enkrat cela mreža pretrga. Tiše nego Albion sam koraka morda ob njegovi strani že danes mračna žena s koso...

✚ **Za slogo med muslimani v nepolitiziranih stvarih.** Sarajevska »Jednakost«, glasilo jugoslovanske muslimanske demokracije, pozivlja bosanske muslimane na slogo vsaj tam, kjer gre za kulturne, dobrodelne, prosvetne, gospodarske in čisto verske ustanove, kakor sta društvo »Gajret« in »Merhamet«, potem vakufska avtonomija, denarni zavodi, banke in podobno. Tu sem ne sme seči strankarska razprtija, marveč tu bodi zatočišče njih bratske sloge in zbirališče vseh njihovih sil v splošno korist muslimanstva.

Karitativen shod za duhovnike.

Iz raznih krajev so nam zadnje mesece dohajale vesti o duhovskih posvetovanjih, pri katerih so se zahtevale razne reforme za duhovski stan. Reforme so od časa do časa v resnici potrebne, toda glavno pravilo pri njih mora biti beseda sv. Pavla: »Nolite conformari huic saeculo.« Za duhovske reforme je treba iskati vzorov v prvih časih krščanstva. Iz teh časov se nam med drugim poroča, kako lepo je Cerkev skrbela za reveže, kako je delo za vse pomoči potrebne organiziral in tej organizaciji postavila na čelo diakone. V časih, ki jim gremo naproti, bodo dela krščanske ljubezni zelo potrebna, telesna dela, še bolj pa duhovna. Zato moramo krščanski dobrotelji dati novo življenje in jo organizirati v vsaki, tudi najmanjši župniji. Sedanjí čas nas kliče na intenzivno, praktično-krščansko delo. Ako tega ne storimo, bo to v neizmerno škodo svete Cerkve.

Da se o tem pomenimo, kako bomo krščansko dobrotelji najboljše organizirali, sklicuje podpisani odbor karitativen shod za duhovnike.

Vrši se bo v dvorani Krekove prosvete v Alojzijevehi v ponedeljek, dne 10. t. m. Zborovanje se bo začelo ob 10. uri dopoldne; ob 1. uri popoldne se bo prekinilo in se bo nadaljevalo ob 3. uri.

Spored: 1. Krščansko življenje in karitas. Prof. dr. Pečjak. 2. Dela krščanske ljubezni. Svetnik Janez Kalan. 3. Karitativno delo na deželi. Župnik Potokar in poslanec Škulj. 4. Osrednja organizacija krščanske dobroteljske, župnik Mrkun.

Vabijo se vsi duhovniki slovenskih škofij, zlasti pa iz ljubljanske škofije.

Za hrano mora vsak sam skrbeti. Škofijski odbor za cerkvene družbe v Ljubljani, dne 1. marca 1919.

Ign. Nadrah.

Protestni shodi jugoslovanskega žensstva

proti italijanski okupaciji naše zemlje se vrše danes v Belgradu, Zagrebu, Ljubljani in po drugih mestih. Ljubljanska skupščina se bo vršila ob 11. uri v Narodnem domu.

Slovensko občinstvo, predvsem žensstvo in mladina, udeležiti se zborovanja v obilnem številu, da se bo tem močnejše slišal protest proti nenasitnemu italijanskemu imperializmu.

Dnevne novice.

† Župnik Franc Rihar. V petek zvečer je na pegastem legarju umrl č. g. Franc Rihar, župnik v Mekinah pri Kamniku. Pokojnik je bil rojen l. 1858. v Polhovem gradu iz znane Riharjeve rodbine. Stric njegov je bil slavn glasbenik Gregor Rihar. Rodbina sama je dala tri duhovnike: pokojnika, Leopolda, župnika v Nevljah in Mateja, dekana v Šmartnem pri Litiji. En brat je umrl kot bogoslovec, drugi brat pa je umrl kot okrajni glavar pri pokojnem Francu. Pokojnik je bil posvečen v mašnika l. 1883. ter je služboval

kot kapelan v škofiji Loki in Železnikih, od l. 1893. pa je bil župnik v Mekinah. Bil je vzoren duhovnik, globoko pobožen, gorečnik za lepoto božje hiše, katero je dal krasno prenoviti in v kateri je veliko premolil. Mnogo je pisal v nabožne liste in kot poseben častilec Marije je pa Mohorjevi družbi izdal knjigo »Marija v zarji slave«. Pri tem pa je bil odločen narodnjak, navdušen Jugoslovan ter se je zelo veselil osvoboditve našega naroda izpod jarma nemštva, ki mu je bilo vedno zoperno. Zelo se je zanimal tudi za društveno življenje, ter je z velikimi žrtvami sezidal Društveni dom. Slovesen pogreb je radi nalezljivosti bolezni prepovedan. Naj v miru počiva blaga duša!

— **Slovenski koroški duhovščini!** Srce boli človeka, ki čuti pravično in ima usmiljenje do svojega bližnjega zlasti v sedanjem težkem položaju pri nas na bivšem Koroškem. Kolikokrat mislim, kako srečni smo duhovniki, ki smo ostali pri svoji čredi; kako srečna je tudi čreda, ki ima svoje pastirje! Zato se pa dobremu pastirju tim bolje stoji, ako pomisli, koliko duhovnih sobratov je v prognanstvu, koliko zopet interniranih, kaj delajo nedolžne in trpeče ovce, ki so ves čas brez dušne tolažbe in brez vsake druge pomoči. Kako pride ubogo in dobro slovensko ljudstvo do tega, da je oropano svojih dušnih pastirjev? Naša dolžnost je, da se potegnemo za svoje duhovne sobrate in zapuščenene vernike! Zato si mislim, da bi bilo zelo umestno in nujno potrebno, ako bi č. gg. dekani in svobodnih dekanah slov. Koroške sklicali v najkrajšem času svojo duhovščino k posvetovanju, da se zavzamemo za nujno in pravično stvar. Morebiti bi kazalo, da se snidemo vsi skupaj na enem kraju n. pr. v Pliberku. To bi napravilo še boljši vtis! Na skupnem sestanku bi se od vseh podpirala nujna prošnja na proč. kneza in škofa, da stori prevz. vse potrebne korake ter s svojim velikim vplivom doseže na pristojnem mestu, da se smejo popolnoma varno vrniti slovenski dušni pastirji k svojim čredam. Prognani in internirani duhovni sobrat in ž njimi tudi ljudstvo nam bodo hvaležni, ako jim moremo pomagati. S tem izkažemo dolžno krščansko ljubezen svojim trpečim sobratom in zapuščenemu ljudstvu. J. D.

— **Uradniška imenovanja.** Deželna vlada za Slovenijo je imenovala stavbne svetnike inženirje Boleslava Bloudeka, Julija Hilberta in Jaromira Hanuša za stavbne nadsvetnike; stavbne nadkomisarje inženirje Iv. Pacaka, Karola Picka, Karola Sturma, Karola Krivaneca, Karola Orla, Iv. Capeka, Jana Mareka in Leona Mencingerja za stavbne svetnike; stavbne komisarje inženirje Vavla Raceka, Viktorja Čuka, Frana Emmerja in Antona Hupko za stavbne nadkomisarje; stavbne pristave inženirje Roberta Ballona, Frana Mareka in Fran Rueha za stavbne komisarje; stavbnega praktikanta inženirja Ladislava Bevca za stavbne pristave.

— **»Slovenka«,** glasilo slovenskega ženstva, zvezek 2., je izšla s sledečo vsebino: Razporedka. (Dr. Aleš Ušeničnik.) — Nekaj kritičnih misli o vzgoji naše mlade ženske inteligence. (Dr. Angela Piskernik.) — John Ruskin o ženi. (Aforizmi.) — Visoka pesem. (Silvin Sardenko.) — Kmetijsko gospodinske šole. (Ing. A. Vedernjak.) — Družina. (France Bevk.) — Mladenci. (M. J. Gorenjka.) — Za dr. Krekom! — Naš jug. (France Bevk.) — Zapiski.

— **Dopisovanje z našimi vojnimi ujetniki v Italiji.** Slovenski Rdeči križ je prejel sledeče sporočilo: Dopisovanje z vojnimi ujetniki v Italiji je odslej mogoče na sledeči način: Dopisnica, oziroma pismo, ki mora biti odprto, naj se vloži v frankirano kuverto in naj se odprto pošlje na naslov: Comando della 6a Divisione Ufficio d'Affari civili, Innsbruck, Hotel Europa. Na dopisnici, oziroma pismu kakor tudi na zunanjem ovoju naj bo napisan natančen naslov dotičnega vojnega ujetnika (ime, šarža in kraj interniranja) in naslov odpošiljatelja. Dopisovanje naj bo kratko in razločno pisano.

— **Protestni shod proti nasilni italijanski okupaciji naše slovanske zemlje** priredi narodno čuteče žensstvo v Radovljici v nedeljo, dne 2. marca, ob 3. uri popoldne v šolskem poslopju (IV. razr.). Slovenke, pridite vse na ta velepomemben shod!

— **Kočevski poštni pečat** je še vedno samo nemški. Ali hoče poštna uprava Kočevcem na ta način že naprej priznati avtonomijo? Ali ni Kočevje v Jugoslaviji? — Tudi drugi kočevski poštni uradi imajo ta »privilegij«. — Recimo, da je tak majhen, mešan slovenski otočič kje med samimi Nemci, ali bi nam ti pustili slovenski pečat? Kdo bi to trdil?

— **Slov. kat. akad. društvo »Dan«** v Pragi, se je obnovilo na običnem zboru, dne 2. februarja 1919, in se je izvolil sledeči odbor: predsednik Ivan Gorše, tehnik; podpredsednik in blagajnik France Pegan, agr. tehnik; tajnik Ivan Zobec, agr. tehnik; knjižničar in gospodar Miha Grad, tehnik.

— **Strokovna organizacija obrtnega in trgoveškega stanu.** Resolucija vodstva V. L. S., naj se osnuje Jugoslovanska obrtno-trgovska zveza, so sprejeli naši obrtni in trgovski krogi s posebnim veseljem. Obrtniki se zbirajo na svojih sestankih in pretresavajo vse podrobnosti, kako naj se resolucija praktično izvede. »Društvo rokodelskih mojstrov« se je za izvršitev resolucije krepko zavzelo in pozivlja vse naše obrtne in trgovske organizacije, naj se takoj pridružijo Jugoslovanski obrtno-trgovski zvezi. Vsa priglasila sprejema član vodstva V. L. S., stavbnik Ivan Ogrin v Ljubljani. Osnovale se je tudi posebno tajništvo Jugoslovanske obrtno-trgovske zveze, pri katerem bodo obrtniki in trgovci dobivali informacije o vseh stanovskih zadevah in ki bodo izdajalo tudi stanovsko glasilo. Obrtne in trgovske organizacije naj bi v svojih prijavah do g. Ivana Ogrina tudi sporočile, kakšne želje imajo glede stanovskega glasila in koliko izvodov naročajo.

— **Učiteljski žepni zapisnik** se dobi v Jugoslovanski knjigarni ali pri J. N. Jegliču v Ljubljani. Zahtevajte, da se vam pošlje.

— **V II. redni seji višjega šolskega sveta,** dne 27. februarja 1919, je uvodno prečital učitelj Luka Jelenc protest proti nekulturnim nakanam laškega imperijalizma in nemškega šovinizma ter izjavo, da ne prepustimo svojega šolstva uničujoči poplavi tujinstva. Občnem se izreka priznanje in simpatija slovenskemu učiteljstvu, ki zvesto in odločno brani našo narodno kulturo ter se ne uklanja nobenemu nasilju na zasedenem ozemlju. Izjava se predloži poverjenstvu za uk in bogočastje s prošnjo, da jo pošlje na pristojno mesto. Poročalo se je o rehabilitaciji in nakazanju službenih prejemkov svoječasno politično preganjanim, suspendiranim in odpuščenim učiteljem. — Goriškemu učiteljstvu to stran demarkacijske črte se je že izplačal v treh mesecih znesek okroglih 130.000 K kot podpora na račun službenih prejemkov. — Sprejeli so se predlogi glede spopolnitve mnogih stalnih učnih mest na srednjih šolah, glede raznih imenovanj, dalje glede strokovnih nadzornikov za risanje in telovadbo. — Oddala so se stalna učna mesta v Cirkovcih, na okoliški šoli v Ptuj in Reki pri Mariboru. — Za slovenske šole na Koroškem se je sklenilo do končne splošne ureditve učnega načrta obdržati določila starega učnega načrta, le, da veljajo določila o nemščini za slovensko. Uredilo se je dokončno vprašanje prešolanja zaseli Smreče in Podpesek v šolski okraj Podlipo. — Antonu Pavšiču, nadučitelju v Kostanjevici, in Štefančiču Avgustu, učitelju v Kamniku, se dovoljuje bolezenski dopust do kopca tekočega šolskega leta. — Za pomožnega učitelja v Sinjem vrhu se imenuje župnik Alojzij Jerič za dobo potrebe.

— **Invalid** z razločno pisavo, mirnega značaja in veseljem do umetnega vrtnarstva (evteljarstva in semenorejo) najde prijetno zatočišče. Nudi se mu lepa bodočnost. Oglasi naj se v poverjenstvu za socialno skrb v Deželnem dvorcu, II. nadstropje, soba št. 125.

— **Mladina** je težko bolna. Pišejo nam: Te dni je na Dunaju 10letna deklica na ulici z nožem zabodla 10letnega dečka, s katerim sta se bila nekaj sporekla. Neverjeten slučaj. A če opazuješ današnjo mladino, se moraš pravzaprav čuditi, da takih slučajev ni več. Tudi pri nas. Ravno danes me je vodila pot preko Fužin na Studenec. Onstran mostu se pripodita preko polja dva približno desetletna dečka. Prvi je glasno jokal, drugi je vihtel v roki debel, pleten bičevnik. Jokajoči deček je tekel naravnost proti meni in me proseče gledal. Vprašam ga: »Kaj pa je?« — »Ta-le me hoče tepsti; pobiral sem suhe veje po tleh, pa mi je vzel motvoz, in sedaj me hoče z bičevnikom. Zmerom nas čaka kje in pretepa ali pa nas s kamenjem.« Pogledam nasprotnika. Droben, bled, izrazit obraz, ki bi bil naravnost ljubeč, ako ne bi bilo tistega pogleda in tistega izraza v njem, ako roka ne bi tako krčevito stiskala bičevnika. Mislim, da je bil Kajm tak, ko je vzdignil proti bratu ubijalsko roko. A vendar, ko mu resno pogledam v oči in mu pravim: »Ne bodi vendar tak, kaj pa misliš?« je povsili roko in se začel izgovarjati. A kakor hitro se je zopet oglašil prvi in ga jel tožiti, so mu mišice zopet zatrepale, krčevito je stiskal bičevnik in jel pobirati kamenje. Prvi je stekel in jel tudi pobirati kamenje. Tedaj se je začela kanonada, kamenje je žvižgalo, tako silo sta ga metala. Prevzela me je zavest, da sem v smrtni nevarnosti in odleglo mi je, ko sem s celo glavo prišla iz njune bližine. Naša mladina ni hudobna, ampak bolna in treba bo zelo zelo velike ljubezni in dobrote vseh, ki se z njo ukvarjajo, da jo izlečijo.

— **Težave s prevozom dalmatinskega vina.** Splitski »Jadran« poroča, da malone sploh ni prilike za prevoz dalmatinskega vina, po katerem Trst in Reka kljub uvozu italijanskega vina željno pošprajeta. Neki trgovec je dal zvožitj vino

iz Reke v Trst na navadnih vprežnih vozovih ter plačal za vsak hektoliter 100 K voznine. Tod in tam sprejme na krov par vagonov vina kak parobrod, toda plačati je treba za hektoliter 40 K voznine. Najcenejše vozijo še jadrnice, ki zahtevajo za hektoliter 20 K voznine.

— **Tržič.** Čevljarska zadruga je imela občni zbor dne 2. svečana t. l. ob 2. uri popoldne. Franc Pretnar je poročal o delovanju zadruge. Ta je imela dohodkov 542 kron 52 vin., stroškov 323 kron 12 vin., preostanek 219 kron 40 vin. Hranilna knjižica 331 K 12 vin., vojno posojilo 1000 K. Tudi podporni sklad za obbolele člane dobro deluje ter ima hranilno knjižico z 1519 K 15 vin. Predlagalo se je tudi, da se ustanovi gospodarska zadruga. Vpisalo se je takoj 30 članov. Sledila je volitev, pri kateri so bili soglasno izvoljeni: Karol Golmajer, načelnik; Stefan Demšar, podnačelnik; Ivan Papov, tajnik; Peter Gregorc, blagajnik; Stefan Srečnik, Franc Poljanec, Franc Močnik, odbornik; Jožef Zepič, Iv. Kralj, Ivan Poljanec, namestniki; Ivan Kavvar, Andrej Kralj, Jožef Štefe, pregledovalci računov; Maks Pehar, Miha Zaplotnik, Franc Perko, razsodišče.

— **Zahvala.** Povodom svojega ženitovanja dne 24. februarja je podaril g. Polde Veber-Demšar iz Zalgaloga pri Železnikih, po selškem nadučitelju 200 K za revne selške učence. Šolsko vodstvo v Selcih se v imenu vsega učiteljstva, kakor tudi v imenu vseh tukajšnjih revnih otrok, gosp. Demšarju in njegovi g. izvoljenki najpriščneje zahvaljuje za tako plemeniti dar.

— **Roparski umor zaradi 20 kron** in enega slavnika. 70letna Marija Nasemann in njen 25 letni, nekoliko slaboumi in Ivan sta stanovala na Dunaju v podnajemu pri 70 letnemu mestnemu preskrbovalcu Mannersdorferju. Vsi trije so bili revni, ko cerkvene miši. Vendar sta se prva dva polakomnila 20 K, ki jih je sestradani starec še imel in njegovega slavnika in telovnika — pa sta ga zadušila v postelji in nato oropala. Sum je takoj padel nanju ter so ju zaprli. Oba sta krivico v celnem obsegu priznala.

Ljubljanske novice.

Ij **Cerkveno.** Nočnim častilec presv. R. T. se uljudno naznanja, da je v noči od ponedeljka na torek, t. j. od 3. na 4. t. m., izredna molitvena ura. Uljudno se vabijo moške in mladeniči, da se v obilnem številu udeležijo te molitvene ure.

Ij **Klub občinskih svetnikov S. L. S.** ima svojo klubovo sejo v ponedeljek, t. j. 3. marca zvečer ob 8. uri v Jugoslovanski tiskarni. Vsi svetniki se uljudno vabijo, da se klubove seje zanesljivo udeležijo.

Ij **Slovenska Marijina kongregacija gospodov.** Redni tedenski shod v ponedeljek, dne 3. marca, ob pol 8. uri zvečer v kongregacijski kapeli oo. jezuitov.

Ij **Temelj in temeljni steber družabnega reda.** Propoved v nedeljo, dne 2. marca, ob 5. uri popoldne v kapeli oo. jezuitov.

Ij **Šišensko prosvetno društvo v Ljubljani** priredi svojim članom in članicam malo predpustno zabavo, ki se vrši v nedeljo, dne 2. marca v prostorih pri Favaju poleg državnega kolodvora. Začetek ob 4. uri popoldne. Na sporedu so različne točke, kakor: 1. Godba na lok. 2. Petje. 3. »En dan doktorske burke v enem dejanju. 5. Šaljiva pošta in nekrava bitka. 6. Licitacija nujno potrebnega predmeta. 7. Prosta zabava, petje in godba. — Skrbnjeno bo tudi za malo okrepčilo po zmernih cenah. — Vstopnina 1 K. Prostovoljni prispevki za društvo se hvaležno sprejemajo. — Godba na lok, ki igra na predpustnici, je godba »Šišenskega Orla«. Ker je ta prireditve namenjena društvenim članom, vabimo vse društvenike in društvenice, da se predpustnice udeležijo in pripeljejo tudi svoje znanke.

Ij **Šentjakobski Orel** opozarja svoje odbornike, da se zanesljivo udeležijo današnje seje, ki se vrši ob pol 11. uri dopoldne v društvenih prostorih Šentjakobske »Prosvete«. Razmotrivalo se bodo jako važne reči.

Ij **Redna javna seja občinskega sveta** bo v torek, dne 4. marca ob 6. uri zvečer v mestni dvorani.

Ij **Igra »Lumpacij Vagabund«** na odru Ljudskega doma. Opozarjamo, da bode to velezabavno igro uprizorilo Kat. društvo rokodelskih pomočnikov na odru »Ljudskega doma« v nedeljo, dne 2. t. m., in v torek, dne 4. t. m. Pričetek igre je oba-krat ob 7. uri zvečer. — Vstopnice za obe predstavi se dobivajo v nedeljo, 2. t. m., od 10. do 12. ure v Rokodelskem domu, Komenskega ulica št. 12, in pred pričetkom predstave pri blagajni.

Ij **Predavanja v Rokodelskem domu** se više redno vsak ponedeljek ob 8. uri zvečer. V ponedeljek, 3. t. m., bode predaval o jako zanimivi tvarini preč. msgr. Viktor Steska.

Ij **Elizabetna konferenca pri sv. Petru** v Ljubljani podaja tem potom za leto 1918. skromno poročilo o svojem delovanju v prid ubogim naše župnije. Delo je tiho. a

zato toliko bolj blagoslovljeno. Dobrodo v darovih so nabrale gospe in gospodične 2984 K, poleg tega pa še mnogo drugih stvari: cikorijo, moko, fižol, krompir, mast, zдроб, marmelado, jajca, obleko in kurjavo. Vse to smo razdelili med potrebne. 12 prvoobhajencem smo preskrbeli obleko, na Miklavžev večer smo obdarovali 32 otrok z zgornjo in spodnjo obleko, a čevlji, jestvinami, šolskimi potrebščinami in drugim drobižem. Vse to so bili večinom darovi velečenjenih dobrotnikov, za kar naj jim bo tu izročena najpristronejša zahvala. Denarja smo izdali za razne potrebe 2257 K; poleg vsega tega smo pa še opominjali in priporočevali potrebne pri podeljevanju raznih ustanov, obiskovali bolnike in tako lajšali gorje, ki vlada med nami. To kratko poročilo naj bo v spodbudo starim in novim dobrotnikom, v spodbudo tudi vsem delavnim članicam, saj bomo imeli vedno siromake med (nami) seboj.

1) Hišnim posestnikom v Ljubljani. V zadnjem času je Prvo društvo hišnih posestnikov v Ljubljani zaznalo za več slučajev, v katerih so stranke, ki sedaj iščejo stanovanj, bodisi pri gospodarjih, bodisi pri dosedanjih najemnikih, nastopile na brezobzirni in netakten način ter se pri tem sklicevale nepostavno na razne postavbe in odredbe, katere nikdar niso bile izdane. Vsa potrebna pojasnila v tem oziru, posebno tudi v koliko so po novi naredbi o posegu po stanovanjih dopustne odpovedi stanovanj, dobijo hišni posestniki v naši društveni pisarni v Selenburgovi ulici št. 4 zvečer od 6. do 7. ure.

2) Bezručev večer se je vršil včeraj, dne 1. marca ob pol 8. uri zvečer v dvorani »Mestnega doma«. Vršilo se je predavanje in recitiranje pesmi šleziskega pesnika Bezruča.

3) Vsi zamudniki, ki še niso popisali na magistratu svoje živine, se v lastnem interesu nujno opozarjajo, da nemudoma store svojo dolžnost, kajti sicer bi se moralo proti njim kar najostreje nastopiti.

4) O zdravstvenem stanju vojaštva v Ljubljani poroča Ljubljanski dopisni urad v dne 28. t. m. po podatkih zdravstvenega referata dravske divizijske oblasti: Kot prvi bolniki s pegavcem so prišli v Ljubljano ruski ujetniki z dežele, kjer so bili že nekaj časa. Prepeljali so se v Ljubljano, najprej v deželno in potem v garnizijsko bolnico. Početkom meseca februarja se je pojavilo zopet šest primerov pegavca v belgijski vojašnici, in sicer sta oboleli dve strežnici in štirje vojaki, od katerih jih je prišlo nekaj iz ruskega ujetništva. Takrat se je razkužil ves 1. trakt v belgijski vojašnici; osebe, ki so bile v tej sobi, so se izolirale. Dne 24. t. m. sta se pojavila dva nova primera pegavca; eden izmed bolnikov se je nahajal 18 dni, drugi 22 dni na objektu. Najbrže izvira infekcija od že prej omenjenih bolnikov. Navedeni trakt se je razušil, oddelek I. se je razušil in razkužil. Zopetno razušenje se nadaljuje. Sprejem in odhod bolnikov na tem traktu je za 21 dni zaprt.

Vestnik S. K. S. Z.

* **Tečaj S. K. S. Z.** Ker nekateri udeležniki teh tečajev še niso vplačali cele polnine, se tem potom opozarjajo, da se bo za pobirala še prihodnji teden (od 3. do 10. marca t. l.), ob kateri priliki naj jo zagolovo poravnajo.

* **Dramatični odsek društva »Kranj«** priredi v nedeljo dne 2. in v torek dne 4. marca t. l. ob 8. uri zvečer v Ljudskem domu v Kranju burko v treh dejanjih »Lumpacij Vagabunda«. Pred igro in med dejanji svira godba na lok kranjske poštne brambe.

* **Ribnica.** Slov. kat. izobraževalno društvo je priredilo 23. svečana 1919 v društveni dvorani dve predstavi s petjem in tako otvorilo svoje delovanje za zdravo izobrazbo našega ljudstva. Društveno delovanje je počivalo celo vojsko; dvorana je služila za bolnico in vojašnico in je zato opustošena, o prelepih slikarjih je komaj sled sence. Za silo je postavilo društvo oder, slikarje čakajo boljših časov. Predstavi sta prav izborni uspehi, za kar gre čast našim starim preizkušenim ter poštvovalnim igralcem in igralkam. A tudi mlade moči niso brez talenta, le pogum! Pevske moči so prav dobre, posebno ženski zbor je močan in zato le prav povoljno uspela Ferjančičeva »Lahko noč«. Pri mešanem zboru pa manjka možkih glasov, zato fantje, ki čutite zmoglost in veselje do lepega petja: v društvo! Le oglasite se, vsak dobrodošel! Udeležba je bila prevelika, zato je bilo celo proizvajanje moteno posebno iz točilšča. Društvu pa prav priporočamo, naj si oskrbi nove vstopnice. — Gledalec.

Prispevajte za sklad S. L. S.!

Prosveta.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA.

Dramsko gledališče:

V nedeljo, dne 2. marca ob 3. uri popoldne dobrodelna predstava oslepelih vojakov. Izven abonementa.

V ponedeljek, 3. marca »Matiček se ženi«. Igrajo dijaki tukajšnjih srednjih šol. Izven abonementa ob pol 8. uri zvečer.

V torek, dne 4. marca ob pol 3. uri popoldne »... ulica šte. 15« izven abonementa.

V sredo, dne 5. marca ob 7. uri zvečer »Tugomer«, uradna predstava ob znanih cenah. Izven abonementa.

V četrtek, dne 6. marca ob 3. uri popoldne dijaška predstava »Svet« izven abonementa. Zvečer ob pol 8. »... ulica šte. 15« za abonement »A«.

Operno gledališče.

V nedeljo, dne 2. marca ob pol 8. uri zveč. Prodana nevesta izven abonementa.

V ponedeljek, dne 3. marca ostane gledališče zaprto.

V torek, dne 4. marca ob pol 8. uri zvečer »Bohème« izven abonementa.

V sredo, dne 5. marca ob 3. uri pop. »Prodana nevesta« izven abonementa.

V četrtek, dne 6. marca ob pol 8. uri zvečer »Bohème« za abonement »C«.

Iz gledališke pisarne. Ze objavljeni repertoar za sredo se izpremeni, ker je ravnateljstvo sklenilo prirediti popoldansko predstavo za ljubitelje umetnosti iz dežele, in sicer opero »Prodana nevesta«.

pr »Slovenski Učitelj« ima v svoji 2. številki sledečo vsebino: Reforma ljudske šole. F. Fabinc. — Mladina v pubertetni dobi. R. Pečarič. — O osebnosti in njenem vplivu — zlasti v vzgoji. J. Filipič. — Pouk slabonadarnih otrok. Anica Lebar. — Naša šola v naši novi državi. Ivan Vesenjak. — Z. Cojz v zrcalu eksperimentalne diaktike. A. Smerdelj. — Kultura in književnost. — Zapiski. — Društvena in stanovska kronika. — Naročnina 10 K, ki se naj pošlje kar po pošti nakaznici na uredništvo. Imamo še nekaj 1. številke v zalogi, zato je še mogoče list na novo naročiti. Vsi, ki morebiti 1. ali 2. številke niso prejeli, naj to takoj po dopisnici javijo uredništvu. Letos je nova uprava, zato naj se malim netočnostim oprostijo. List smo poslali vsem, ki ga niso vrnili, ker jih po zakonu smatramo za naročnike.

pr Društvo sloven. upod. umetnikov. I. izredni občni zbor se vrši v nedeljo, dne 16. marca t. l. ob 9. uri popoldne v Stritarjevi ulici št. 5/II. s sledečim sporedom: 1. odborovo poročilo; 2. predlog o imenovanju dveh častnih članov; 3. predlog o akciji za ustanovitev »Umetniškega doma«; 4. diskusija o vprašanju umetniških ateljejev; 5. načrt o ustanovitvi umetno-obrtnih šol v Ljubljani (kot predlog merodajnim činiteljem); 6. slučajnosti. — Kot odgovor na razne vprašalne in priglasovalne dopise javimo sledeče: Kot redni člani se sprejemajo vsi tisti, ki so že dokazali svojo umetn. sposobnost in primereno zrelost. Dopisujoči člani morejo biti izven slovenskega ozemlja živeči slovarski in drugorodni upod. umetniki sploh, literatje in znanstveniki, ki jih imenuje odbor. Ustanovnik postane lahko vsak, ki plača 300 K ustanovnine naenkrat ali v treh obrokih. Ustanovniki dobe, ko bo to omogočeno, umetn. publikacijo, ki jo društvo izda v ta namen. Vabimo vse prijatelje upod. umetnosti, naj pristopijo kot ustanovniki. Društvena pravila bodo razposlana takoj po natisu.

pr **Kamenje**, roman, spisal A. U. Fjodorov. V »Moderni knjižnici« v Zagrebu je izšel pod gorenjim naslovom roman iz ruske agrarne revolucije. V romanu nam opisuje doslej še malo znani pisatelj propast plemiške rodbine, ki je životarila v svojih nazorih o zemlji, dokler jih ni tok novega duha vrgel med staro šaro. V času današnjega gibanja bo knjiga gotovo temu ali onemu dobro došla. Cena je broširane mu izvodu 4 K. Obsega 194 strani.

pr **Srbske narodne posmi:** Trebnik. Urejuje dr. Laza Popović, izdaja knjigarna Z. I. V. Vasiča, Zagreb. Knjižica obsega 116 strani in ima krasno obliko, z narodno dekoracijsko risbo na prvi strani. Knjižica obsega 15 poglavij dolga pesem Trebnik. V uvodu, ki je nekoliko nerazumljiv, pravi: »Rastli v nenavadnih kočah, v dogovoru z božjimi svetniki, pobratimi vili, drugovi zveri, smo se naučili, da lahko pustimo prosto našo dušo, in osamljeni, tuji, čudni, prokleti, nerazumljivi, mi slišimo in razumemo strašno kilcanje starega Kujadina, pa se ne bojimo nikogar, ne zatiramo nikogar.«

pr **Nikolajevič L. Tolstoj: Kreutzerjeva sonata.** Ta roman je bil v Rusiji zaplenjen, a ta nov prevod prinaša »Kreutzerjevo sonato« popolno in ne okrnjeno, kot smo jo imeli do sedaj. Tudi zraven poznejši Tolstojev komentar k temu delu. Knjigo je prevedel g. Isa Velikanovič, izdal jo je knjigar Ign. Granitz v Zagrebu in stane 4 krone v obsegu 162 strani, s lepim ovitkom od g. Uzorinaca.

Najnovije.

Otvoritev prvega jugoslovanskega parlamenta.

PRVA SEJA JUGOSLOVANSKEGA PREDSTAVNIŠTVA.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

Belgrad, 1. marca.

Danes ob pol 11. uri dopoldne so se sešli zastopniki iz celega Kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev v začasno narodno predstavništvo. Poslanci so prihajali v dvorano v skupinah in se med seboj pri srčno pozdravljali. Na mišarski klopi so sedeli vsi ministri, ki se nahajajo v Belgradu.

GRUPACIJA STRANK.

Grupacija strank še ni popolnoma jasna, toda glavne komitue strankarske grupacije se že kažejo. Na skrajni levi sedi srbski samostalci, Vseslovenska ljudska Stranka ter hrvatski poslanci s katoliškim programom. Poleg njih sedi srbski nacionalci, poleg samostalcev Lorkovičeva Narodna dem. stranka, muslimanska skupina dr. Spaha in Hrasnice, hrvatski Starčevićanci ter člani »Hrvatske narodne zajednice« iz Bosne. V centru, toda blizu leve, je zavzela prostor socialnodemokratska stranka. Pravi centrum pa je zasedla JDS. Na skrajni desnici so stari radikali in nekaj poslancev iz Vojvodine, ki pripadajo srbskim radikalcem. —

OTVORITEV.

Minister za konstituantno dr. K r a m e r prečita v slovenskem jeziku ukaz o sezižu začasnega narodnega predstavništva. — Poslanec Gjuro Džamonja (iz Bosne) predlaga za starostnega predsednika najstarejšega člana Gligorija Jeftanovića iz Sarajeva. (Soglasno sprejeto.) — Predsednik je spregovoril nato svoj te zdravni govor, v katerem izraža veselje in srečo, da je mogel na pragu groba in svoje starosti doživeti veliki dan svobode in narodnega ujedinjenja. Dočakal sem srečni čas prvega narodnega predstavništva združenega naroda Srbov, Hrvatov in Slovencev! (Veliko odobravanje.) Pozdravljam narodne poslance, ki jih čakajo težke naloge v tej korporaciji, pozdravljam slavno našo vojsko, ki je izvršila slavno delo našega osvobođenja in ujedinjenja (Velike ovacije vojski.) pod vodstvom dinastije Karađorđevićev. (Ploskanje.) Izreka svoj pozdrav kralju Petru I. in regentu Aleksandru. (Odobravanje.)

Jeftanović predlaga, da se sprejme zakon o poslovnem redu: Poslovni red srbske narodne skupščine bodi začasni poslovni red prvega narodnega predstavništva. (Sprejeto.)

Amerika hoče preprečiti spopad med Jugoslavijo in Italijo.

WILSON DOLOČI DEMARKACIJSKO ČRTO MED JUGOSLOVANI IN LAHL.

LDU. Haag, 1. marca. (ČTU. — Brezično iz Amerike.) Da se prepreči oborožen spopad med Italijani in Jugoslavan, proučuje ameriška komisija črto, katero naj predloži razsodišču in katero potem nobena od teh dveh držav ne bi smela prekoračiti. Nadalje javljajo, da so Wilsona o položaju obvestili in da mislijo, da namerava stopiti v direktno zvezo z Belgradom in Rimom, da naredi konec ljubljanskim preprirom.

REVOLUCIONARNO GIBANJE V ITALIJI.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

Ženeva, 1. marca. Vesti listov o velikih nemirih v Italiji se potrjujejo. Revolucionarno gibanje zavzema vedno širše dimenzije. Številno brezposelnih raste s številom odpustov iz armade. Draginja in pomanjkanje sta silno občutni in bati se je, da se bodo izgreli delavskih mas razširili po celi Italiji.

FRANCOSKO ČASOPISJE IN NAŠE ZAhteve.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

Ženeva, 1. marca. Francosko časopisje je pričelo vedno bolj stvarno proučevati zahteve, ki so jih predložili mirovni konferenci jugoslovanski delegati. Veliko zaslugu pri tem imajo »Times«, ki so pod glavnim uredništvom Viljema Steeda pričele z vso resnostjo razpravljati o jugoslovanskem problemu, ki je vsej svetovni orijentski politiki vtisnil novo smer. Pri jugoslovanskem vprašanju ne gre le za Balkan, ampak veliko več za ves Vzhod, do katerega gre pot preko nove države Slovencev, Hrvatov in Srbov. Zato nikakor ni vseeno, katera od vevlasti si pridobi zaupanje in prijateljstvo mlade jugoslovanske države.

Predsednik predlaga, da se za začasne tajnike izvolijo sledeči predstavniki: Miljutin Dragović, dr. Ivo N. Novak, dr. Vladimir Čorović, dr. Josip Lovrenčić. (Sprejeto.)

Srbski nacionalac Živojin Rafelelović pozdravlja ujedinjenje enokrvnega naroda Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Seja se nato prekine. Druga seja bo v torek, dne 4. t. m. ob 9. uri dopoldne. Predsednik pozivlja vse poslance, da grejo k službi božji v pravoslavno in katoliško cerkev ter v džamijo.

SLUŽBE BOŽJE.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

Belgrad, 1. marca. Po seji so odšli poslanci, na čelu jim ministri, v pravoslavno in katoliško cerkev ter v džamijo k slovenskim službam božjim. V belgrajski stolici je imel slovensko službo božjo belgrajski metropolit, v katoliški cerkvi se je pelo: »Pridi Sv. Duh« in v džamiji so bile zahvalne molitve. V pravoslavno in katoliško cerkvi so se po cerkvenem obredu odpele srbska, hrvatska in slovenska himna.

GLASOVI BELGRAJSKEGA ČASOPISJA.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

Belgrad, 1. marca. Vse belgrajsko časopisje v uvodnih člankih proslavlja pomen današnjega dne. »Epoha« ima dobrodoščilo poslancem v cirilici, latinici in slovensščini. V latinici pozdravlja Hrvate in se jim zahvaljuje za njih junaki boji, ki so ga bili v teku stoletij za svojo svobodo in ki je bil toliko težji, ker so se morali Hrvatje boriti z osrednjimi silami. Srbi se klanjajo junakom hrvatskim, Zrinjskemu in Frankopanu. Naj bi ta duh Zrinjskega in Frankopana vodil Hrvate skupno s Srbi v delu za svobodno domovino.

V slovenskem delu svojega članka pozdravlja »Epoha« vse Slovence, ki so na najskrajnejšem našem severu stali kot trdna straža skozi vsa stoletja, od koder so z zaupanjem in s samozvestjo gledali v bodočnost v časih, ko so črni nemški oblaki pokrivali vse slovensko ozorje.

Hvala vsem Slovincem, ki v najhujših časih niso izgubili vere v lepšo bodočnost. Srbi pričakujejo od Slovencev, da ne bodo izgubili ljubavi do srbskih bratov, četudi bi med Srbi našli kaj nedostatkov. Slovenci naj bodo prepričani, da jih Srbi ne bodo razočarali.

Glasilo radikalcev »Samouprava« prinaša istotako navdušen članek k temu zgodovinskemu dnevu.

NAMERAVAN NAPAD NA ORLANDA IN SONNINA.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

Ženeva, 1. marca. Iz Pariza poročajo: Pariska policija je odkrila zaroto proti Orlandu in Sonninu. Na oba se je nameraval napad. Nekaj oseb so zaprli.

NAČRT ZVEZE NARODOV.

LDU Washington, 1. marca. (DunKU.) Predsednik Wilson je razpravljal s člani kongresa o načrtu za zvezo narodov in izjavil v zvezi z določbo načrta zveze narodov, glasom katere bi imela ta pravico, vse momente proučiti, ki ovirajo svetovni mir, da se mora to točko drugače tekstirati, in sicer na tak način, da se lahko računa na složno odobritev kongresa. Wilson je nadalje pripomnil, da razoroženje ne bo oviralo vojaške izučbe. Nasprotno je jasno, da izučena armada ni nevarna za svetovni mir, če se obenem tudi omeji vojaške opreme. Enostavna zveza narodov, ki bi napravila konec vojskovanju in branila slabše narode, je samo potem mogoča, če bi bil vsak narod pripravljen do gotovih žrtve.

LDU Ženeva, 1. marca. (ČTU.) »Progress de Lyon« poroča, da bo zveza narodov pričela svoje redno poslovanje šelo meseca marca 1921.

NOVE POSTNE ZNAMKE.

(Posebno poročilo »Slovenec«.)

Belgrad, 1. marca. Minister za pošto pripravila izdajo novih poštних znamk, ki bodo veljavne za celo državo SHS in ki pridejo v promet še tekom tega meseca.

ČEHI PRIDRŽALI NEMŠKO-AVSTRIJSKEGA DRŽAVNEGA TAJNIKA.

LDU Dunaj, 1. marca. (ČTU.) Nemško-avstrijskega državnega tajnika za vojstvo Mayerja so Čehoslovaki ob povratku iz Nemške Češke na Dunaj preko Gmündu na mejni postaji ustavili in mu zabranili nadaljevati potovanje. Dun. kor. urad javlja uradno, da je nemško-avstrijska vlada vložila protest proti temu ravnanju. Natančni vzrok za ravnanje obmejnih oblasti začasno še ni znan.

Gospodarske novice.

g Nakup plemenskih žrebcev. Oddelek za kmetijstvo deželne vlade za Slovenijo v Ljubljani namerava kupiti več težkih plemenskih žrebcev noriške (pincgavske) in belgijske pasme. Kdor ima take žrebce naprodaj, naj takoj pošlje ponudbo državnim žrebčarni na Selu in navede žrebčeve pasmo, starost, in če mogoče, tudi rod. Lahko se pa žrebci pripeljejo na pregled k licenčovalni komisiji, ki bo poslovala dne 12. marca t. l. ob 11. uri dopoldne v Brežicah (pred Narodnim domom), dne 13. marca ob 11. uri dopoldne v Celju (pred Narodnim domom), dne 14. marca ob 11. uri v Mariboru (na živalskem sejmišču) in dne 16. marca ob 11. uri dopoldne v Ljutomeru (pred občinskim uradom).

g Mažari skrbijo za male posestnike. V Budimpešti so ustanovili komisijo, ki ima nalogo, da prouči vse razmere, da bodo mali posestniki že do spomladi oskrbljeni z vsemi potrebščinami. Te dni so razpravljali o vprašanju preskrbe kmetov z usnjatimi izdelki (konjskimi opravami itd.) zastopniki industrije pa so izjavili, da vsled nesigurnih razmer ne morejo še sedaj zagotoviti, da bodo ti predmeti začasa gotovi; za 14 dni pa bodo povedali, koliko b'aga bodo dobavili.

g Nova podjetja v državi SHS. V zadnjem času je došlo našemu trgovinskemu ministristvu v Belgradu mnogo prošelj avstrijskih in mažarskih državljanov, da bi jim bilo dovoljeno v naši državi napraviti industrijska podjetja. Naše ministristvo je vse te prošnje odbilo ne samo iz tega vzroka, ker so prosilci sovražni državljanji, ampak tudi, ker trgovinsko ministristvo stoji na stališču, da se mora v prvi vrsti dati jugoslovanskim podjetnikom priložnost, da podvzamejo kaj na industrijskem polju.

g Konferenca trgovinskih zbornic. Kot izvemo, je pozvala belgradska trgovska zbornica vse trgovske zbornice na teritorije države SHS na konferenco, ki bo koncem februarja v Belgradu. Posvetovanje bo imelo namen, da se reši vprašanje o normaliziranju trgovine ter brza upostava trgovskih zvez z zavezniki državi. Pri tej priložnosti bodo tudi razpravljali, kako poenostaviti organizacije trgovskih zbornic.

g Gospodarka pogodba med Ameriko in Švico. Iz Curiha poročajo: Zedinjene države so podaljšale pogodbo s Švico, ki je potekla 1. oktobra t. l. in so se zavezale, da dobavijo v času od 1. januarja do 1. oktobra t. l. Švici 300 tisoč ton žita, 112.000 ton ovs, 137.000 ton koruze, 96.000 ton sladkorja in 8000 ton masti. Da bo dovoz zagotovljen, dobi Švica mesečno 70.000 tonaže na razpolago. Švica pa mora Francoski dobaviti 5000 komadov plemenske živine in dovoliti izvoz tudi za razne druge predmete, če bo lastna potreba krita.

g Sladkor bo dražji. Izvemo iz Belgrada, da je prevladalo na tamošnji konferenci radi preskrbe s sladkorjem mnenje, da moramo na vsak način gledati, producirati doma onih 8000 vagonov, ki ga potrebujemo. Tvornic pa imamo skoro dovolj. Za leto moramo uvoziti še iz Češke. Predlagalo se je tudi, da se cena sladkorja za 100 odstotkov poveča.

g Konferenca trg. zbornic odgodena. Iz Belgrada izvemo, da se morali vsled nerednih prometnih zvez odložiti konferenco trgovskih zbornic cele naše države, ki bi se imela sestati že koncem februarja, na nedoločen čas.

g Strokovne zbornice v Srbiji. Organizacija zbornic v Srbiji sloni na čisto drugačnih temeljih kot pri nas. Tu imajo več zbornic, ki so ločene ena od druge in so organizirane po strokah. Izšla je že leta 1910. postava, ki je ta sistem uzakonila. V Srbiji imamo zbornico za industrijo, zbornico za trgovino, zbornico za obrt in delavsko zbornico. Vse te štiri zbornice so v Belgradu in njihov delokrog obsega celo nekdanjo kraljevino Srbijo.

g Srbsko-ameriško društvo. Iz Njujorka javljajo, da se je tam ustanovilo srbsko-ameriško trgovinsko društvo, ki ima namen preskrbovati Srbijo z vsem potrebnim blagom. Promet se bo vršil iz kake atlantske luke preko Soluna v Srbijo.

g Tvornice špirta na Hrvaškem. »Börsen und Handelsbericht« poroča, da je na Hrvaškem 27 tvornic špirta, ki pa so žalibog večina še v tujih rokah.

g Paroplovba po reki v Jugoslaviji. Paroplovna zveza Belgrad—Gradišče in Belgrad—Novi Sad je že upostavljena in funkcionira dobro. Dne 10. marca počne promet po Donavi, Savi in Dravi v še večjem obsegu. Vozili bodo do Siska in na Dravi do Drnja. Naše trgovinsko ministristvo že sestavlja vozni red in prevozne tarife.

g Izvoz mila iz Italije. Italijanska vlada je dovolila konzorcijutovarn za fino milo izvoz od 150.000 meterskih stotov

mila. Del tega izvoza pojde v Švico in Avstrijo. Cena temu milu je 350 lir za 60 do 26 % in 320 lir za 48 do 50 % franko italijanska železniška postaja.

g Obлека za Srbijo. V Belgrad je dospelo po Donavi pod vodstvom neke angleške misije iz Soluna velika pošljava oblek, ki se bodo razdelile med revne prebivalce Srbije brezplačno.

g Dunaj daje sobne oprave za živila. Neki dunajski finančni konzorcij je stavil belgradski občini predlog, da dobavi kompletno opravo za 10.000 sob proti enaki vrednosti v slivah in marmeladi. Belgrad je ponudbo sprejel.

g Prometna enketa. V kratkem skliče ministristvo trgovine v Belgradu zastopnike železnice, parobrodarskih društev, prometnikov in industrije, da se posvetujejo, kako bi bilo mogoče, da se oživijo tvore kmalu redne prometne razmere v naši državi.

Zagrebska borza.

Zagreb, 1. marca. Zaključni kurzi na današnji borzi:

	Denar:	Strogo
Banka za trg. obrt in industrijo	460	470
Banka in hranilnica za Primorje na Sušaku, nove delnice	495	505
Hrvatska eskomptna banka	1445	1450
Brodska menjačka banka	—	—
Eskomptna in meni. banka, Brod nove delnice	275	385
stare delnice	—	—
Hipotekarna banka, Zagreb	440	450
Jadranska banka, nove	—	900
Ljubljanska kreditna banka	—	—
Hrvatska kreditna banka	—	1080
Narodna banka, stare delnice	445	455
nove	—	—
Obrtna banka, zadnja emisija, najnovejši del	340	350
Poljedelska banka	108	112
Prva hrvaška hranilnica, stare	9025	9125
nove	8035	8075
Rečka pučka banka	208	212
Srbska banka	—	—
Hrvatska deželna banka v Osijeku stare	—	—
nove	—	690

Pismo iz Kočevja.

27. svečana 1919.

Vse kaže, da treznejši elementi zmagujejo. Potem, ko se en teden in dalje zastoj pričakovali Kočevjarji ameriške komisije, o čemer pa ne slišijo radi, so se nekaj pomirili. Tako se zdi vsaj. — Dragoceno je priznanje v zadnji (6.) številki lista »Gottscheer Bote«. Piše: »Pravo mnenje razumnega prebivalstva je izrazil eden najuglednejših naših prvakov, ko je rekel: Kakor smo bili verni podaniki habsburške monarhije, hočemo biti tudi zvesti državljanji nove države! Torej priznava, da je dvojna struja: ena pametna in razumna, ki se hoče podati v nove razmere, druga pa, ki noče, torej ni razumna. To smo tudi mi vedno trdili, da bi se dalo z večino Kočevjarjev mirno živeti, da ni hujskačev med njimi, ki so zagrizeni sovražniki Slovenije. — Seveda se ta trditve čudno sliši, ozir. bere, če jo stavimo vspretno s trditvijo nekega drugega kočevskega veljaka, enega najrazboritejših Kočevjarjev. Dejal je: »Prvi naš cilj je združenje z Nemško Avstrijo; če ne dosežemo tega, hočemo samostojno republiko, in le če to ne bo mogoče, se bomo podali, no, in potem nam bodo Slovenci gotovo tudi kaj priznali.« Teh besed — niso čenče, ampak resnično izgovorjene besede — ne kritikujemo, ker so jasne dovolj. In sedaj marsikaj razumemo, posebno to dvojno igro: Slovenske vlade ne priznajo niti z eno besedico ne, noben javen zastop na Kočevskem tega dosedaj ni storil, po drugi strani pa vendar javno ne marajo odkriti svojih vsenemških namenov, samo čakajo, kam se bodo vrgli, tja, koder bo boljše kazalo. Zares »hoch oder nieder«!

Manj razsodni Slovenci se res boje kočevske avtonomije; verjamejo njihovim trditvam, da bodo kmalu samosvoji, in se ne upajo narodne zavednosti pokazati tako, kakor jih žene srce in kri, ker sicer bi se utegnili potem Kočevjarji res znositi nad njim. — Ne bojte se, Kočevjarji državne samostojnosti ne bodo dobili, le srčno povsod in vedno ter dostojno pokažite, da ste Slovenci. Vedite, da tisti, ki se strašijo z avtonomijo, ravnaajo ali skrajno nepošteno, ker vendar vedo, da to ni mogoče, a še vedno hujskajo ter strašijo s tem, ali pa topo-neumno, ker v svoji glupi nadutosti tega v resnici pričakujejo. Sicer pa s kočevsko avtonomijo ne izgubimo ne besedice več. Kdor še verjame v to, bodisi Slovenec ali Kočevar, mu ni pomagati. Kdor še pričakuje preobrata v prid Kočevjarjem, naj ga čaka, ga bo čakal kakor sedanjí Judje odrešenika.

Hudo je Kočevjarje prizadela nova uredba šol. Verjamejo. Najstrašnejše raznarodovanje je minulo, enkrat za vselej. In to je hudo, da se bodo morali odslej Kočevjarji narodno sami vzdrževati, brez prisiljenih Kočevjarjev, kar je postalo toliko slovenskih otrok! Res, mnogo otrok v slovenski šoli ne zna slovenščine, čeprav so slovenski starišev. Šola jih je narodno ubila že v nežni šolski dobi, učitelji pa so slovenščino, katero so morali tudi prej poučevati, poučevati tako, kakor bi se bili

iz nje norčevali, zato ne znajo otroci slovenščine. Zato se G. B. še vedno ogreva za to, da bi vstopili otroci v šolo po razmerju »občevalnega« jezika. Seveda, da bi prišli spet na staro nazaj! A, ta avstrijski recept Vam je bil pogodu, kaj ne? Pa ne velja več, materin jezik odločuje! Radovedni smo le, kaj bo vlada odločila glede otrok iz narodno mešanih družin, kam spadajo ti; nemški učitelji bi jih bili najraje vse zapisali kar za Nemce. Pa ni šlo! In vse tarnanje in jadikovanje naše vlade ne bo omehčalo, da bi storila kaj v narodno korist Kočevjarjev, kar je bilo pod avstrijsko vlado čisto umevno. Tu se je vedno razsodilo v prid Kočevjarju in škodo Slovincu, odslej pa bo res ravnopravnost.

Zanimanje je sedaj veliko za železnico na Reko. Že se oglašajo ti in oni, ki bi to spet radi obrnili sebi v prid, da bi le do njih zelnika in gozda peljala železnica, za drugo jim ni mar. No, odločevalo bo sedaj le dvoje: kje bo najkrajša zveza in kje se bo zgradila najhitreje in najlažje, vsi oziri odpadejo. Da se bo Kočevje potem dvignilo, je umljivo, zato naj bodo meščani in meščanski sloji pametni, puste vsako res vratolomno politiko nezrelih in nevednih ljudi, ki znajo samo eno: sovražiti Slovence, ter se sprijaznijo odkrito z novimi razmerami. Ne bo se jim slabo godilo. Ako pa bodo kazali roge, naj si pripišejo samim sebi, ako bomo naselili ne samo enega slovenskega trgovca, ampak njih več, tako tudi več slovenskih obrtnikov in rokodelcev. Škode mi Slovenci ne bomo imeli, a svojim sovražnikom svojih denarjev ne bomo nosili.

Pozidava Koroške Belo.

Dne 14. avg. 1917 so, kakor še gotovo znano, italijanski zrakoplovi požgali vas Koroško Belo na Gorenjskem in na Javorniku razrušili tri hiše. Požar je tedaj požgal 45 hiš z gospodarskimi poslojli in cerkev. Pogorela je ljudem vsa hišna oprava, obleka, živež, krma; nadalje 33 prešičev, ena krava in čez 17 tisoč denarja. Škoda je bila ogromna in po sedanjih cenitvah bi znašala nad milijon kron. Po Sloveniji se je takoj začelo z nabiranjem darov za oškodvance. Te zbirke so znašale 68.178 K 3 vin. Blaginim dobrotnikom bodi izrečena najtoplejša zahvala. Avstrijska država je takrat naklonila 140 tisoč podpore. Ničesar pa niso izplačale zavarovalnice zoper ogenj, ker so se sklicovale na svoja pravila, da niso dolžne plačevati odškodnine povzročene po vojski. Prvo žimo so pogorelci preživeli v veliki tesnobi po drugih hišah prezebovaje in v velikem pomanjkanju glede živeža in obleke. Spomnadi 1918 so pričeli z pozidavo svojih pogorelih hiš, a stavile so se jim mnogo vrstne ovire. Manjkalo je vsega: material in delavske plače so bile izredno visoke. Vlada jim je sicer poslala v pomoč volake, ki pa dela niso bili zmožni in so napravili pogorelcem le nepotrebne stroške. Ko so prijeli domači delavci za delo, začela se je vas polagoma dvigati iz razvalin. A tu se je pokazala druga ovira. Ijudem je pričelo denarja primanjkovati in poprava je zastajala. Takrat se je v Celovcu ustnovil vojni kreditni zavod za južne pokrajine in pomožni odbor so je takoj obrnil s prošnjo na zavod za pomoč. Meseca avgusta sta radi tega došla sem ravnatelj g. dr. Hočevar in njegov tajnik dr. Olip, da so se v njuni navzočnosti postavile prošnje za posojilo pri omenjenem zavodu. Podpisalo se je takrat posojila nad en milijon kron, ki bi se obrestovalo in povračevalo šele peto leto po končani vojski z Italijanom. Pogorelci so bili v trdni nadi, da bodo zamogli sedaj svoja porušena poslopja pozidati. Ko je bilo posojilo od ravnateljstva že dovoljeno in se imelo pričeti z izplačevanjem, se je ravno takrat končala italijanska vojska. Nemški uradniki so celo blagajno vojnega kreditnega zavoda spravili na Dunaj in od tedaj o kakem posojilu ni več ne duha ne sluha. Nemci so posojilo kratkomalo konfiscirali.

Tako stojijo danes pogorelci tu brez sredstev in ne morejo pričeti poprav in stavb nadaljevati. Delavci pa zahtevajo sleherni dan večjo plačo in dnevno preskrbo s hrano, a pogorelci nimajo ne denarja in ne živeža. S tem so reveži prišli v obupen in neznosen položaj. Pomožni odbor se je zopet s prošnjami obrnil na Narodno vlado, a ni pričakovati izdatne pomoči, ker so blagajne — prazne. Pri tej priliki opomnimo, da je Narodna vlada zamudila lepo priliko na lahen način odpomoči takim revežem, ako bi bila pri zgosanju bankovcev vpeljala kolek in pobirala od tega denarja en odstotek za pokritje škod, povzročenih po vojski, na poslopih, zemljiščih in drugih objektih.

Pisalo se je, da premore Slovenija nad eno milijardo v bankovcih; en odstotek bi znašal 10 milijonov in zoper ta davek ne bi bilo najmanjšega odpora, ker bi bil pravično razdeljen. Tako pa gledajo vojskinci oškodovanci z obupom in ogorčenostjo v prihajajočo pomlad, ki bi jim morala dati zopet novega poguma in priložnosti za pozidavo svojih selišč in uravnava

poškodovanih zemljišč in se jezijo nad državo, ki ne pritiska na vojno dobičkarje, kateri bi od preobilice svojega premoženja z lahkoto takim trpinom pomagali.

Srbska vojska.

(LDU) Dalmatinski dopisni urad objavlja: Podpolkovnik Rousset priobčuje v pariškem »Petit Parisien« 4. februarja naslednji članek: Srbski princ regent je naš sedanjí gost. Mi pozdravljamo v njem predstavnika in vrhovnega vodjo vojske, male po številu, katere hrabrost in vstrajnost v nesreči ter ponosni zanos v boju sili vsakega k občudovanju. Spominjamo se še epskih del početkom vojske, ko je ta vojska v borbah z Avstriji prizadela sovražnikom celo vrsto težkih porazov. Bila je postala tako močna in njena vstrajnost je povzročila tak nemir, da se je morala Nemčija poslužiti skrajnih sredstev, da reši svoja slabotnega zaveznika. Najprej je pričela s pritiskom na kralja Konstantina, svojega vazala, ki je kljub vsem ugovorom in najsvečanostim dolžnostim odbil pomoč onih, s katerimi ga je vezala čast. Pozneje nego je mobilizirala Bolgarska, za katere kralja se je vedelo, da je pripravljen za vsako izdajstvo, je sama poslala na Donavo dva vojna zbora, da podpre Avstrije v težavnem položaju. Ententa se je tedaj zganila, morda nekoliko prekasno, in postavila solonsko vojsko. Toda nesrečni Srbi, med dvema ognjema in stisnjeni od številne premoči, so morali odnehati. Umikali so se korak za korakom, braneči svoja brda in brez upa iskajoči vsakega izhoda nega pota. Sovražni hudournik jih je polagoma dohitel ter končno primoral, da so iskali zavetja na obali Albanije, med tem ko so se zavezniške čete, ko so prišle na pomoč, vračale istotako na brez težkoč k svoji izhodni točki. Po tužnih poročilih smo zaznali o strašnem umiku do Drača po nepreloženih blatnih stezah ob dežju in snegu, med vrstami, ki so s težavo prenašale municijo in nesrečnimi tolpami begurcev. Vsa ta poročila so nam kazala v slikah, dostojnih Shakespearea sivega kralja, bolnega in utrujenega, kako se s težko muko umika med ostanki svoje vojske in ki je, akoravno tako slab, imel pogum, da ohrabri in blagoslovja svoje vojake. Med tem je princ Aleksander, spominjajoč se načel, ki jih je dobil v naši vojni šoli, združil s svojo brezprimerno višino duha hladnokrvnost in samozavest, ki je rasla sporedno s pogibeljo. Končno se je tudi ta tragični čas končal. Po zaslugi velikodušne pomoči francoske in italijanske mornarice so bile te nesrečne čete ponovno oskrbljene ter prepeljane na trg in vnovič preustrojene. Iz te brezoblične množice, blede, raztrgane in komaj dihaajoče, ki je pa še vedno čuvala sveti ogenj, se je mogla samo s čudežem preustroiti čvrsta in močna četa, ki se je z novim zanosom vrgla na osvobodjenje izgubljene domovine. Srbska vojska se je s slavo ovenčala v macedonski vojni, ki je s toliko silo omajala moč osrednji vladi. Po premaganju Bolgarske je šla z nami rano ob rami zmagoslavno v Belgrad, odkoder je bila samo z izdajstvom izgnana.

To so veliki in plemeniti spomini, ki nam jih budi prisotnost princa Aleksandra v Parizu. Zaradi svojih visokih osebnih vrlin je vreden onih aklamacij, s katerimi je bil sprejet. Toda on predstavlja v svoji osebi istotako narod, junaka, ki je zaslužil v tej vojni velikočanstveno slavo in naslove, ki ne bodo zastareli v zahvalnem spoštovanju vsega sveta.

Špekulacija s stanovanji in hišami.

Iz krogov hišnih posestnikov smo prejeli naslednji članek, ki ga priobčujemo, da javnost zazna za vse vzroke sedanje stanovanjske bede.

Poglavje o hišnih posestnikih in poglavje o vojnih dobičkarjih.

»Večerni list« z dne 21. februarja t. l. števec 33, je prinesel hvalevreden članek o znani postaji, ki ščiti najemnike, dela pa istočasno hišnim posestnikom krivico. Saj je prav, da se nastopi proti vojnim pijavkam, ne sledi pa iz tega, da se to doseže le, če se deli dobrota s pomočjo krivice. Ali so ravno meščanje in hišni posestniki taki oderubi, da je bila proti njim postava potrebna? Ali ne izhajajo ravno iz meščanskih krogov večkrat najzaslužnejši, plemeniti možje? Tukaj pa jim stopi nasproti postava, kakor da so slabši od vojnih dobičkarjev in navijalcev cen!

Tudi, če je kdaj kak hišni posestnik dvignil stanarino za nekaj odstotkov višje kakor so znašale ravno novo predpisane doklade, je storil to večidel zato, ker so se mu množili stroški za poprave, niti od daleč se pa zato ne more primerjati z vojnimi krvosesi, katerim je dala ravno ta postava mnogo stanovanj v roke. Vprašamo, ali niso revni in nižji sloji ceneje stanovali takrat, ko so določevali cene stanovanjem hišni gospodarji sami, kakor pa

stanujejo danes, ko imajo stanovanja po večini v rokah najemniki in prekupevalci stanovanj? Hišni gospodar se pa danes niti pritožiti ne sme in mora mirno gledati, da se mu dela škoda na vseh koncih in krajih in se mu pri tem najemniki mnogokrat rožajo v obraz.

Ali je morda narodnemu gospodarstvu na korist, da nimajo hišni gospodarji danes niti toliko dohodkov od svojih hiš, da bi mogli vsaj za silo pokriti strehe, popraviti šlebove, vodovode in druge važne defekte in morajo gledati, da jim razpada hiša in jim breznačajni najemniki uničujejo stanovanja in posledja največkrat iz brezbrizne lahkomišelnosti, večkrat pa tudi naravnost iz zlobe? Stanovanja, ki so bila pred vojsko čista in snažna, mrgole danes vaakovratnega mrčesa, sten in druge neznane, katero so zanesli večinoma podnajemniki, ker nima gospodar nič več besede.

Sploh pa vojnih dobičkarjev in prekupevalcev ne drži nobena postava; če je med njimi tudi kak hišni gospodar, si je ta še davno vedel pomagati preko nje in je slišal stanovanje strankam, od katerih ni pričakoval odpora; stranka pa, ki so mu delala preglavice, se je vedel iznebiti ali pa je sklenil z njimi sporazum, ki pa gotovo ni služil nikdar v splošno blaginjo. Postava ni danes nič drugega, kakor samo še strahilo za one hišne posestnike, ki niso delali nikdar strankam krivic in bi tudi danes ne pretiravali cen, če postava obstoja ali ne. Postava štiti danes samo še stranke, ki niso vredne zaščite, ki izrabljajo položaj hišnih posestnikov v svoj dobiček in delajo lastniku krivico.

Zdi se, da je postava pospešila vse drugo, kakor to, za kar je bila namenjena. Koliko dobrih hišnih gospodarjev je ravno zaradi te postave prodalo svoje hiše, ki so jih pokupili vojni spekulanti in dobičkarji, katerih pa, kakor znan, ne drži nobena postava in jim je dovoljeno spekulirati dalje s hišami kakor s stanovanji. Še več pa je takih hišnih gospodarjev, ki čakajo samo na ureditev valute, da prodajo svoje hiše deloma zato, da se znebijo strank, deloma pa, ker sami ne bodo imeli sredstev, da bi plačali velike defekte na svojih hišah, ki so nastali vsled te krivične postave. Nihče ne čuti z onimi posestniki — koliko jih je —, ki so živeli samo od donosa svojih hiš; danes so največji reveži. Ves denar gre za popravila, za življenjske potrebe ne ostane ničesar, zato so zabredli v velike dolgove. Ko bodo vsled nastale bede hišnih posestnikov na prodaj vse te hiše, kdo jih bo kupil? Ali ne zopet vojni dobičkarji in navijalci cen, da nadljujejo svoje delo, katero jim je zlezlo med vojsko v meso in kri? Ali bo Ljubljana bolj srečna, ko bodo gospodarili ti ljudje?

Spekulacija s stanovanji.

Ne bom naštevati tisoče krivic, ki so zadelo hišne posestnike med vojsko. Slišal sem gorostasne stvari o postopanju strank, navedem pa slučaj, ki mi je potisnil pero v roke, da sem napisal ta članek. Znanec — hišni posestnik — me je prosil, da spisem za njega davčno napoved. Mož je že dve leti bolan in nesposoben za vsako delo ter brez službe. Od hiše mu ostane po odbitku davkov in obresti za vknjižene dolgove 187 kron, to je danes toliko kot nič. Streha nad novo hišo je vsa raztrgana, šlebovi ne držijo vode, okvirji pri oknih in drug les je že ves trohnel; če bi gospodar 10 let ne imel prav nobenih potreb in ne plačeval nobenih davkov od prejete najemnine, bi se v desetih letih komaj toliko nabralo, da bi mogel pri današnjih cenah prepleškati les. Škoda na vseh objektih je od ne do dne večja. Poleg nekaterih manjših stanovanj ima v hiši eno stanovanje s štirimi in eno s tremi sobami. Oba stanovanja sta že docela opoostela. Najemnika obeh stanovanj sta Nemca, eden je samec, zasebnik, ki živi od svojega denarja; zase ima eno sobo, medtem ko ima oddano kuhinjo in dve sobi. Podnajemniki mu plačujejo toliko, da stanuje zastonj, poleg tega pa ima še lep dobiček. Tudi drugi najemnik, ki ima sam 8 članov družine je oddal eno sobo, ki mu nese toliko, da stanuje vsa družina zastonj. Takih slučajev je v Ljubljani na stotine. Gospodar je hišo zidal, se z njo trudil in ubijal, si pritrgal marsikaj najpotrebnejšega samo, da bi imel na starost varno zavetje in lastno streho. In kaj ima za to življenjsko delo? Nič drugega kakor jezo in žalost, bolezen in tugo. Gledati mora, kako mu vojni dobičkarji lahkomišljeno in s zasmehom uničujejo to, za kar je takorekoč žrtvoval vse fizične sile. Zraven skoro umira lakote; aprovizacija mu med vojsko ni dala ničesar, češ »saj imaš hišo«. Tako je delala mestna aprovizacija nasproti posetnikom; le gotovi, navadno manj potrebni posetniki, so bili uvrščeni v posamezne ubožne kategorije. Hišni gospodar je bil pripravljen plačati vsako ceno za najpotrebnejša živila, pa jih med vojsko ni dobil.

Spekulacija s hišami.

Še en zgled posledic te postave. Posestnik hiše z 8 stanovanji je bil do strank naravnost predober in prepopustljiv; ker so se mu smilile, jim ni zvišal najemnine

niti takrat, ko so se predpisale nove mestne in deželne doklade. Nikdar sicer ni računal na kako hvaležnost, bolelo ga je pa, da so nekatere stranke, ko je izšla ta postava izrabljale ob raznih prilikah brezpravnost hišnega gospodarja. Razočaran nad takim postopanjem se je odločil biš prodati. Hišo je kupil spekulant in jo čez nekaj tednov prodal z velikanskim dobičkom novemu spekulantu. Kupila jo je ena onih strank, ki je delala staremu gospodarju preglavice; ves denar si je baje pridobila z vojnimi spekulacijami. Tudi hišo je kupila iz spekulacije. Da pa izrabi vse vire »umnega« spekulanta, je bilo treba sprazniti eno stanovanje, ker se ob stanovanjski bedi hiša s praznim stanovanjem lažje, hitreje in dražje proda. Odpovedala je torej najboljši stranki starega gospodarja; da bi ji pa postava ne prišla navzriž, je svoje manj ugodno stanovanje obljubila drugi stranki, ki je pričala, da je stanovanje oddano. Stranka, kateri je bilo odpovedano, ni mogla dobiti stanovanja in je bila končno prisiljena ugovarjati proti odpovedi, zanašaje se, da jo bo postava vendarle ščitila, ker za obe nasprotni stranki preselitev ni nujna potreba. Kakor čujemo, si sodišče, ki stoji pod vplivom postave, pri takih tožbah običajno ne beli glave, ker razsodi v vseh slučajih kratko in dobro stranki v prilog; v tem slučaju pa je napravilo izjemo in razsodilo gospodarju spekulantu v korist. Uboga stranka, katero je zapeljala postava, da se je v skrbah za streho spustila v tožbo, je morala plačati stroške in je bila postavljena na cesto. Spekulant je pa sedel varno, dal izprazniti stanovanje kupcu na razpolago in prodal še isti teden hišo skoro za trikratno vsoto, kakor jo je kupil pred par meseci od starega gospodarja prvi spekulant. Da mora novi gospodar, ki je hišo zelo drago plačal, dvigniti strankam stanarino, je umevno.

Kaj dela društvo hišnih posestnikov?

Poklicana oblast je slepa in gluha za vse krivice, katere je povzročila ta krivična postava, ki je naravnost zločin, ker posega tako globoko v osebnost last. Društvo hišnih posestnikov pa spi spanje pravičnega. Zaupamo pa v našo demokratično Jugoslavijo, ki se zaveda, da temelji prava demokracija samo na načelih nepristranske pravičnosti. Če tudi se je postava pod Jugoslavijo še v toliko poostila, da so dobili gotovi uradi pravico zasegati stanovanja, smo vendar prepričani, da deželna vlada za Slovenijo o bedi hišnih posestnikov še ni točno informirana, da bo pa, ko se to zgodi, dala tudi hišnim posestnikom nazaj pravice, zajamčene po osebnem pravu, katero pripoznava in brani nedotakljivost zasebnega imetja. Deželna vlada za Slovenijo ne bo odklonila, če pridejo hišni posestniki z zahtevo, da se jim odpomore; ona razume njih nevzdržni položaj in bi jim rada pomagala, ker se, kakor smo že povdarili, brezpravnost hišnih posestnikov ne strinja z demokratizmom. Vsa krivda leži edinele na društvu hišnih posestnikov, ki se do danes še ni ganilo. Morda bo ta članek vzdramil to društvo, katero pozivljamo, da se odzove takoj s potrebnimi ukrepi.

Preskrbovalnica družin padlih (umrlih) in pogrešanih vojakov.

Vdova ima do pokojnine pravico:

Če je njen mož padel pred sovražnikom, to je zadet od sovražniškega orožja, ali pa je umrl na ranah, težkih zunanjih poškodbah, naporih vojske ali nalezljivih boleznih, ki so ga doletele v izvrševanju vojne službe.

Pokojnina pristojna vdovi ne glede na to, če si more sama kaj prislužiti ali ne, ali pa če je premožna ali ne.

Vdova, ki ni živela skupaj z možem, predno je odšel v vojsko, nima pravice do pokojnine, razen če dokaže, da ona ni kriva, da je prenehala zakonska skupnost z možem. Dalje vdova ne dobi pokojnine, če se dokaže, da je njen mož zagrešil velik zločin (mož, ki je pobegnil k sovražniku pred 30. oktobrom 1918 se ne smatra kot vojaški begun, ravnotako ne oni, ki je bil radi svojega jugoslovanskega mišljenja obsojen na težko ječo.)

Če dobi vdova po moževi smrti pokojnino, se ji nakaže tudi za vsakega zakonskega ali pozakonjenega (legitimiranega) otroka, ki ga ima v oskrbi, v zgolj ena, katere se ji izplačuje toliko časa, da otrok ni preskrbljen, in sicer pri dečkih do končanega 16. leta, pri deklicah do končanega 14. leta. Sirotam, ki obiskujejo tuzemske šole, se dovoli vzgojevalnina do konca študij, vendar ne dalje kot do končanega 24. leta. Nepozakonjene (nelegitimirane) sirote nimajo pravice do vzgojevalnin. Za take bi prišla slučajna miloščina v poštev.

Obojestransko osiroteli otroci, ki niso še preskrbljeni, dobivajo posebno vzgojevalnino.

Vzgojevalnina za sirote brez staršev ali pa za take sirote, katerih mati ali maceha ne dobiva pokojnine, se nakaže varuhom (varuhinjam.)

Zakoni z dne 27. aprila 1887, drž. zak. št. 41, 3. aprila 1891, drž. zak. št. 48, 28. marca 1896, drž. zak. št. 48, 19. marca 1907, drž. zak. št. 86, ostanejo do nadaljnjše naredbe še v veljavi.

Vloge

za pokojnino vdov in vzgojevalnino sirot naj vsebujejo sledeče podatke: 1. šarža moža (očeta); 2. ime in priimek umrlega (padlega) ali pogrešanega; 3. pri kateri četi, zavodu itd. je služil; 4. a) kdaj in kje je umrl, padel ali se pogreša; b) kje je pokopan; 5. civilni poklic moža (očeta); 6. a) ime vdove (žene) ali b) ime varuha (varuhinje); 7. imena in rojstni podatki živčih otrok: a) zakonskih; b) pozakonjenih (legitimiranih); c) nezakonskih (nelegitimiranih); 8. ali so vsi otroci v oskrbi matere (mačehe?); 9. je-li vdova (žena) do mobilizacije živela s pokojnim (pogrešanim) možem v zakonski skupnosti? 10. stanovališče in natančni naslov stanovanja vdove (žene), oziroma — ako so otroci tudi brez matere — varuhovo ime, stanovališče in natančen naslov stanovanja. (Ne pozabite navesti tudi zadnjo pošto, ker je to za pošiljatev denarja zelo važno); 11. ali prejema rodbina prispevek za preživljanje, oziroma državno podporo (naklonitev) ali kako drugo? K tej vlogi naj priloži vdova (žena, varuh, varuhinja) sledeče listine: a) krstni (rojstni) list vdove (žene); b) poročni list vdove (žene); 3. krstne (rojstne) liste otrok; d) mrtvaški list (izvleček iz mrtvaškega spisa); e) spričevalo o zakonski skupnosti do mobilizacije (uvrstitve v vojsko). — Varuh naj priloži: f) mrtvaški list vdove.

Vse te listine se lahko nadomestijo s poročilom župnega urada, ki vsebuje vse podatke iz krstne (rojstne), poročne in mrtviške matice o družini ter potrdilo o zakonski skupnosti.

Stranka naj predloži vlogo edino - le občinskemu uradu.

Občinski urad jo pregleda, priloži domovinski list umrlega (padlega) ali pogrešanega in predloži vse skupaj okrajnemu glavarstvu. Ako ni mogoče napraviti domovinskega lista, naj se vzrok kratko navede, n. pr. družina ima domovinsko pravico v zasedenem ozemlju (n. pr. Solkanu, Primorsko), ali izven naše države.

Okrajno glavarstvo dopolni vlogo s spričevalom o nepremožnosti ali s premoženjskim izkazom ter z uradnim zdravniškim spričevalom o zdravstvenem stanju vdove (žene) in s potrdilom, ako družina prejema vzdrževalnino ali kako podporo (naklonitev). — Tako izpolnjeno vlogo naj glavarstvo vpošlje pristojnemu vojnemu dopolnilnemu poveljstvu.

Vojno dopolnilno poveljstvo preskrbi še vse potrebne listine v smislu točke 4, okrožnice z dne 14. septembra 1887, Pres. št. 4872/N. V. Bl. 30.)

Iz vloge mora biti razvidno, da je pokojnik podlegel ranam, naporom, nezgodam ali drugim vojnim poškodbam, zadobljenim pred sovražnikom, oz. brez lastne krivde v izvrševanju vojaške službe.

Vojno dopolnilno poveljstvo predloži za preskrbovalnino vojaški intendantci za Slovenijo v Ljubljani.

Do pokojnine imajo po zakonu o vojnih dajatvah pod daniimi pogoji pravico tudi vdove po možeh, ki so bili med vojsko omenjenemu zakonu podvrženi ali, ki so prostovoljno opravljali vojaško službo.

Vdove po vojakih, ki niso vsled vojske (izvrševanja vojaške službe) umrli, ne dobe pokojnine. Lahko pa prosijo za milostno pokojnino.

Takim vlogam za milostno pokojnino naj vdova poleg drugih prilog priloži tudi spričevalo pravosti.

Vloga in priloge so kolka proste:

Vse stranke in uradi naj se strogo ravna po teh navodilih; pomislijo naj, da nepravilno napravljena vloga zelo otežkoči in množi uradno delo; največ pa trpi seveda stranka, ker se rešitev prošnje radi nepravilne vloge zelo zavleče.

Učiteljski žepni zapisnik za l. 1918/19 je stropar izšel; zakasnil se je vsled raznih tehničnih težkoč. Ker se na zastarela naročila pri neurejenih poštinih razmerah ne moremo ozirati, prosimo, da vsako šolsko vodstvo, ki na žepni zapisnik še vedno reflektira, ponovi svoje naročilo pri »Jugoslovanski knjigarni« v Ljubljani. Vezan žepni zapisnik velja 6 K, s poštno vred 6 K 80 vin. Razpošiljali ga bomo po poštne povzetju, ker so take pošiljave pri današnjih razmerah najbolj varne.

G. Kurata Milavca, ki se je prosinca vrnil iz laškega jetništva, prosim, da pošlje svoj naslov na: Avgusta Fon, Ljubljana, Elizabetna cesta 5, II.

— Petelin Viktorija iz Gorjanskega

št. 27 pri Nabrežini, naj javi svoj sedanji naslov »Posredovalnemu uradu za begunce SHS« v Ljubljani, Dunajska cesta 38, I. nadstropje.

— Kdo ve za svojce vojnega vjetnika Weiss Antona, rojenega leta 1899., pristojnega v Ljubljano, pešpolka št. 1 in Janežič Leopolda, starega 20 let, pristojnega v Ljubljano, 27. dom. pp. (27. pp.?), 7. komp. Svojci naj se oglašijo v poizvedovalnem uradu Slov. Rdečega križa, Poljanska cesta št. 4/II.

Kdo ve kaj? Kdo izmed vračajočih se vojakov od 117. pešpolka ve kaj o Janezu Kalanu, ki je služil pri 117. pešpolku, 11. poljska stotnija, vojna pošta 613. Dne 13. oktobra 1918 je pisal zadnjič s Tirolskega. Če ve kdo kaj o njem, naj blagovoli sporočiti proti povrnitvi stroškov Matevžu Kalanu, vas Godešič št. 5, p. Škofja Loka.

— Kdo izmed vrtnivših se vojakov ve kaj o Vladimirju (Mirkotu) Matičiču, ki je služil pri 17. pešpolku, I. stotnija, vojna pošta 369. Zadnjičkrat je pisal dne 25. oktobra 1918 s Tirolskega, kjer sporoča, da je v rezervi. Kdor bi kaj vedel o njem, se prosi, naj sporoči to njegovi sestri Angeli Šval, Zatičina, Dolenjsko. Stroški se povrnejo.

Nahrbtnik zamenjan. Pri izstopu iz vlaka v Podhomu je dne 27. febr. zvečer strojevodja Viljem Sedaj iz Radolne pri Bledu v temi pomotoma odnesel napačen nahrbtnik, v katerem se nahaja 5 škaten tobačnega izvlečka, kos mila in nekaj kruha. V pravem nahrbtniku je pa imel par novih čevljev za 8letnega dečka in nekaj živil. Oseba, ki ima ta nahrbtnik, naj se proti nagradi oglasi na zgornji naslov.

Našla se je črna boa. Kdor jo je zgubil, naj se oglasi v hotelu »Wilson«.

Našla se je v nedeljo zvečer v tramvaju iz Udmata v mesto ročna torbica, v kateri je bila denarnica s srednjo vsoto denarja. Kdor jo je zgubil, naj se oglasi Sv. Petra cesta 74.

Našla se je denarnica, črna, s srednjo vsoto denarja in nekaterimi kuponi. Dobi se v trgovini Ig. Zargi, Sv. Petra cesta.

Našla se je denarnica z nekaj denarjem, dobi se v hiši prodajalne Iglič, Mestni trg 11, v drugem nadstropju, na ulico.

Vozni red.

Proga Trbiž—Jesenice. Odhodi iz Trbiža ob 8. uri 6 minut dopoldne in 6. uri 21 minut popoldne; prihodi na Jesenice ob 9. uri 20 minut dopoldne in 7. uri 35 minut popoldne; odhodi iz Jesenic ob 10. uri 30 minut dopoldne n 10. uri 5 minut ponoči; prihodi v Trbiž ob 11. uri 45 minut dopoldne in 11. uri 20 minut ponoči.

Proga Jesenice—Bistrica—Bohinjsko jezero. Odhodi iz Jesenic ob 10. uri 35 minut dopoldne in 10. uri 10 minut ponoči; prihodi v Bistrico—Bohinjsko jezero ob 11. uri 34 minut dopoldne in 11. uri 9 minut ponoči; odhodi iz Bistrice—Bohinjsko jezero ob 8. uri 6 minut dopoldne in 6. uri 36 minut popoldne; prihodi na Jesenice ob 9. uri 15 minut dopoldne in 7. uri 45 minut zvečer.

Proga Jesenice—Ljubljana glavni kolodvor. Odhodi iz Jesenic ob 5. uri 19 min. dop., 10. uri 20 minut dop. in 8. uri 22 min. zv.; prihodi v Ljubljano glavni kolodvor ob 7. uri 36 minut dop., 12. uri 40 minut pop. in 10. uri 46 minut ponoči; odhodi iz Ljubljane glavni kolodvor ob 6. uri 57 minut dop., 11. uri 54 minut dop. in 6. uri 45 minut pop.; prihodi na Jesenice ob 9. uri 30 min. dop., 2. uri 31 minut pop. in 9. uri 18 minut ponoči.

Proga Kranj—Trbiž. Odhodi iz Kranja ob 8. uri 15 min. dopoldne, ob 1. uri 5 minut pop. in ob 8. uri 25 minut ponoči; prihodi v Trbiž ob 9. uri 12 minut dopoldne, ob 1. uri 59 minut pop. in 9. uri 19 minut ponoči; odhodi iz Trbiža ob 5. uri 31 minut dopoldne, ob 9. uri 30 minut dopoldne in ob 6. uri 30 minut popoldne; prihodi v Kranj ob 6. uri 18 minut dop., ob 10. uri 16 minut dopoldne in ob 7. uri 19 minut pop.

Proga Ljubljana držav. kol.—Kamnik. Odhodi iz Ljubljane državni kol. ob 7. uri 48 minut dop., ob 3. uri 10 minut pop. in ob 7. uri 30 minut zv.; prihodi v Kamnik ob 9. uri 2 minuti dop., ob 4. uri 34 minut pop. in ob 8. uri 45 minut zvečer; odhodi iz Kamnika ob 5. uri 28 minut dop., 12. uri opoldne in ob 5. uri 5 minut pop.; prihodi v Ljubljano državni kolodvor ob 6. uri 44 minut dop., 1. uri 18 minut pop. in ob 6. uri 26 minut popoldne.

Proga Spodnji Dravograd—Velenje—Celje. Odhodi iz Spodnjega Dravograda ob 8. uri 41 minut dop. in 5. uri 23 minut pop.; prihodi v Velenje ob 11. uri 48 minut dop. in 7. uri zvečer; odhodi iz Velenja ob 5. uri 39 minut dop. in 7. uri 10 minut pop.; prihodi v Celje ob 6. uri 58 minut dop. in 9. uri 15 minut ponoči; odhodi iz Celja ob 7. uri 44 minut dop. in 1. uri 50 minut pop.; prihodi v Velenje ob 9. uri 13 minut dop. in 4. uri 22 minut pop.; odhod iz Velenja ob 9. uri 43 minut dop. in 4. uri 44 minut pop.; prihodi v Spodnji Dravograd ob 11. uri 20 min. dop. in 7. uri 56 minut zvečer,

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani

priporoča sledeče knjige:

F. Novak, Zaznamek okrajšav korespondenčnega pisma. Knjiga bo gotovo dobrodošla vsem slovenskim stenografom in jim pomagala, da ne ostanejo na polovični poti. Čim bolj bomo Slovenci napredovali kulturno, tembolj se bo rabilo tudi dobrih slovenskih stenografov. Knjižica obsega čez 3500 po abecedi urejenih besedi najprej v navadni, potem v skrajšani stenografski pisavi. Odtis kritic je razločen in tiskan na finem papirju. Dobi se v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani in velja 4 krone.

Vojska in mir. Misi selskega modrijana. »Domoljubova knjižnica«, I. zvezek. Pisatelj presoja vsa vojske in miru se tičajoča vprašanja z verskega stališča; vsebino knjižice — 96 strani — je razdelil pisatelj v tri dele: Vojska in Bog, Cerkev in država, blaženi mir. Knjižico priporočamo prav tople; v sedanjem času bo ta knjižica našemu narodu prav mnogo koristila. — Razlaga je zanimiva, lahko umljiva in kratka. — Dobi se v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani. Cena 1 K.

V svobodni Jugoslaviji smo in naša dolžnost je, da s spodobnim vedenjem pokažemo, da smo vredni in zmožni za svobodo. Družabna vzgoja ali omika, ki se od nas v javnosti zahteva in lepota vedenja so tudi najglavnejši pogoji za na-

predel. Knjiga nudi vsa pravila za omikano vedenje kolikor mogoče popolno, jih tudi utemeljuje in sploh polaga prvo važnost na oliko in plemenitost srca. V knjigi dobi sveta tako inteligent, kakor preprosti človek, tako meščan, kakor kmet, tako odrasli kakor mladina. Naj bi ne bilo nobene hiše na Slovenskem, ki bi ne imela »Knjige o lepem vedenju«, ki velja 5 K, vez. 7 K, ali pa vsaj knjigo, ki obsega ista navodila v nekoliko skrajšani obliki »Pravila za oliko«, cena 3 K. Obe knjigi se dobijo v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

Knjiga uradnih vlog. Obrazci političnih, vojaških, finančnih, sodnih in drugih uradnih vlog. Sestavljen Janko Dolžan. Cena 4 K, vez. 6 K. Kot že naslov sam pove, so v navedeni knjigi obsežene vse vloge,

katere rabijo vsi sloji v vsakdanjem življenju. V knjigi so navedene v bogati izbiri najrazličnejše vloge na obrtno oblast ter davčne napovedi in pritožbe proti odmeri davka, finančne vloge, tožbe in pravice, natančen pouk o testamentu in vzorci oporok, zemljiškatne vloge, vloge na avtonomne oblasti. Knjige ni niti treba priporočati, ker bodo radi njene izredne praktične uporabnosti po njej posegli itak vsi sloji. Obsega tudi vzorce za napoved dohodnine, katero je treba vložiti v tekočem mesecu. Dobi se v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

Glasovir lep glas, se poceni proda. Sv. Petra cesta 20, I. nadst. 1485 od 10—4.

Ženitna poizkušnja. Podpisani se želi seznaniti v svrhu ženitve z miroljubnim, dobrosrčnim, neodvisnim dekletom ali vdovo brez otrok, ki bi bila ljubeča, soprena, dobra gospodinja in skrbna mati, s primernim premoženjem ali posestvom. Le resno misleče ponudbe, če mogoče s sliko in popisom družinskih razmer, do 15. marca na Ivana Vidar, vrtnar in posestnik, Ljubljana, Cesta na Rožnik št. 19.

Ženitev. Pošten mladenič, zdrav, prijeten, je tuc zunanosti z lastno nezadolženo hišo in premoženjem v realitetah čez 100.000 K se želi v svrhu ženitve po Veliki noči seznaniti z gospodinjo vzgojeno mladenko lepe preteklosti in trdnega zdravja, lahko tudi kmečkega stanu. Tajnost častna stvar. Želi se slika, ki se vrne. Ponudbe pod šifro »Pomladni cvet 1478« na upravo »Slovenca«.

Ženitna ponudba. Izobražena vdova v 40. letih, stara, fina gospodinja, zdrava in prijetna zunanosti, z enim pridnim otrokom, z nekaj premoženja, bi se rada poročila s starejšim gospodom dobrega srca. Cenjene ponudbe pod št. 1484 na upravo »Slovenca«.

Prostovoljna sodna dražba nepremičnin. Z dovoljenjem okrajnega sodišča SHS v Ljubljani, oddelek VIII. je na prodaj zemljišče Jožefa Krenžarja, posestnika in trgovca z vinom v Ljubljani, vložek številu 23 kat. obč. Mosto, obstoječe iz parcel 178-1 hiša št. 1 v Mostah pri Ljubljani z gospodarskim poslopijem in parc. št. 177-1 travnik zdaj njiva.

Dražba se vrši dne 13. marca 1919 ob 10 uri dopoldne na licu mesta v Mostah št. 1.

Izključna cena znaša skupno 15.000 K in se pod to ceno ne prodaja.

Dražbeni pogoji so na vpogled pri notarju Hafnerju v Ljubljani kot sodnem komisariju med uradnimi urami. Okrajno sodišče SHS v Ljubljani, oddelek VIII. dne 1. marca 1919.

Nov voz za par konj, močno kovan, z lestvami vred, je na prodaj pri Karolu Cerar, Lukovica pri Domžalah.

Babič, dobro izveščana, želi službo v kakem večjem okraju, da bo mogla preživljati svojo družino, ker se je njen mož vrnil od vojakov nezmožen za vsako delo. Pripravljena je iti kamorkoli, tudi na Hrvaško. Ponudbe pod šifro »Babica 1471« na upravo lista.

Prostovoljna dražba razprodaja različnega pohištva; postelje, omare, umivalniki, podobne, kovčegi; dalje gnetilni stroji, velocipedni stroji za telovadbo, popoln Mayerjev vsačeni slovar, pičniki, puška, lepa, prostorna polkrita kočija, lepi močni voz-brek, tovarni voz z diro, ena konjska vprega, konjski dežni plašč, in drugi raznovrstni predmeti. Dražba se vrši v četrtek 6. sušca od 9. do 12. ure dopoldne in od 3. do 5. popoldne na dvorišču kavarne »Europa« vhod Marije Terezije in Dunajska cesta.

Zmožne ključavničarje in kovinskega strugarja

išče za takoj 1472
kranjska tavnica železine v Kamniku.

Elektro-motor

s 5—6 konjskimi silami, 220 voltov, s spreminjivalnim tokom kupi

ANDREJ KREGAR, staveben in pohištveni mizar, Vižmarje pri št. Vidu.

Vsakovrstne slamnike

priporoča gospodom trgovcem in slavnemu občinstvu, kakor tudi tudi slavnate čevlje (solne), predpražnike, slavnate podplate za v čevlje

Franjo Cerar tovarna slamnikov, Stob, p. Domžale. Tovarna je 7 minut od kolodvora.

Hiša z gostilno

v Ljubljanski okolici z vrtom, ne predraga, najrajši na Glincah ali tam kje v bližini se kupi. Ponudbe na upravo Slovenca pod šifro »Notranjsko 1245«.

Potom javne dražbe

se bo v sredo, 5. marca v skladišču Balkan, Dunajska cesta 33, ob 9. uri dopoldne

prodajalo raznovrstno predvno

blago za moške in ženske obleke

večje število lepih, okusno narejenih zimskih sukenj in površnikov ter raznovrstne obleke za dečke in moške.

Ker je blago dobro, naj nikdo ne zamudi ugodne prilike si pa poceni nabavi.

Semena
in
suhe gobe
kupuje in prodaja
trgovina s semeni
Sever & Komp.
Ljubljana.

Hlačevina. Sukno.

Razno blago za ženske obleke. Moške, ženske in otročje nogavice. Moške hlače.

Zenski predpasniki. Rokavice in razno drugo manufakturno blago.

se dobi na Francovem nabrežju v Ljubljani po zelo nizkih cenah, dobri in točni potrebi. Pridi in oglej si vsaki!

Razglas.

Na javni dražbi se bo prodajala večja množina

pokalic, sodavice in nekaj strojev

in sicer v ponedeljek dne 2. marca ob 9. uri zjutraj v žrebčarni na Selu in v torek, dne 4. marca ob 9. uri na južnem kolodvoru.

Poverjenik za javna dela in obrt:

Inž. V. Remec l. r.

Važno za žene in neveste : begunce in gostilničarje :

da si nabavijo pohištvo. Razproda se radi preureditve posestva po zmernih cenah 30 kompletnih sobnih oprev, deloma zelo elegantnih in modernih, kakor tudi preprostih in antikih. Nadalje posamezne omare, postelje, divani in drugi deli opreme. Cena za kompletno sobo z zastorom, prtom, preprogo i. t. d. K 1000 — do K 7000 —. Natančnejša pojasnila in naslov oddaja

Anončna pisarna AL. MATELIČ, Ljubljana
Kongresni trg 8/L

SUHE GOBE!

vseh vrst nemešane kupujem v vsaki množini po najvišjih dnevnih cenah. Istotako

iztočen-trčan med

v večji množini.

F. SIRC, KRANJ, Gorenjsko.

Absoiveni meščanske in Mahrove trg. Soke z dobrim uspehom, več strojepljisa in stenografije iščo primerne službe. Nastop lahko takoj. Naslov pod »Mariji v« 1429 na upravnistvo tega lista.

Hlapec k 2 konjema se takoj sprejme. Tabor št. 2, Ljubljana. 1473

Nova železna peč

znamke »Phoebus« s cevni se prodaja. — Poizve se v Ljubljanskem korespondenčnem uradu, poslopije deželne vlade, Simon-Gregoričeva ulica. 1481

Javna dražba pohištva

se vrši 6. marca t. l. ob 10. uri dop. v hiši na Mestnem trgu št. 6, II. nadst. Prodajo se omari, naslanjač, zofa, stoli, slike itd. Pogleda se lahko 6. marca od 9. do 10. ure dop. 1443

„KINTA“ karbidne svetilke

najnovejšega sestava, fino emajlirane, enostavne, ter popolnoma nesvarne razpošilja po poštnem povzetju za ceno 32 K, poštnina posebej.

Glavno zastopstvo KINTA svetilk, Ljubljana, Dunajska c. 12. Telegrami: KINTA Ljubljana.

Dne 3. marca 1919 se prodaja na drobno

= posestvo =

2 vsemi nepremičninami in premičninami na Hribu št. 20 pri Lukovici. Prodalo se bo razno gospodarsko orodje ter 13 parcel njiv, 14 parcel travnikov in orlov, 20 parcel gozda ter 2 hiši s pripadajočimi gospodarskimi poslopiji. Resni kupci so vabljeni.

Ljudska posojilnica

v Ljubljani, v lasnem domu Miklošičeva cesta št. 6 obrestuje hranilne vloge po čistih

2%

Ljudska posojilnica v Ljubljani je največja slovenska posojilnica in je imela koncem leta 1918 nad 43 milijonov kron vlog in nad 1 milijon enostotisoč kron rezervnih zakladov.

Posojila se dovoljujejo po 4 do 5%.

Ljudska posojilnica stoji pod neposrednim državnim nadzorstvom.

Razglas.

Poverjenstvo za javna dela in obrt potrebuje v smislu sklepa deželne vlade za Slovenijo za gradnjo stanovanjskih hiš v Ljubljani več

stavbnih parcel

ozir. za razdelitev v stavbne parcele primernega sveta. Kolekovane ponudbe z vsemi podatki, opremljene po možnosti s legopisem, prevzema poverjenstvo do 15. marca t. l.

Poverjenik za javna dela in obrt: Inž. Remec.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani,

Prečna ulica št. 2/II. nadst., Telefon št. 15.

prevzema pogrebe vseh vrst in vsa v pogrebno stroko spadajoča opravila v mestu in na deželi, dalje izvršuje ekshumacije in prepeljave v in iz Ljubljane z vozom, kakor tudi po železnici.

Velika zaloga vsakovrstnih

kovinastih in lesenih krst!

Na to se posebej opozarja p. t. občinstvo z dežele.